

Kommunedelplan fysisk aktivitet

Satsingsområder 2014 – 2025

Handlingsprogram 2014 - 2017

Vedtatt av Sarpsborg bystyre i sak 79/13 i møte 05.12.2013

INNHold

	side
Forord	s. 3
1 Innledning	
1.1 Utfordringer	s. 4
1.2 Ulike arenaer for fysisk aktivitet	s. 4
1.3 Virkemidler	s. 7
2 Formål og planperiode	
2.1 Bakgrunn	s. 8
2.2 Formål	s. 8
2.3 Planprosessen	s. 9
2.4 Planperioden	s. 9
3 Satsingsområder 2014-2025	
3.1 Satsingsområder i kommunedelplanen	s. 10
4 Handlingsprogram 2014-2017	s. 15
4.1 Handlingsprogram spillemiddeltiltak 2014-2017	s. 17
4.2 Uprioritert liste spillemidler 2018-2025	s. 20
4.3 Andre tiltak for fysisk aktivitet	s. 23
Vedlegg	
A. Føringer for kommunedelplan fysisk aktivitet	
A.1 Statlige føringer	s. 27
A.2 Fylkeskommunale føringer	s. 28
A.3 Interkommunalt samarbeid	s. 30
A.4 Kommunale føringer	s. 30
B. Status og utviklingstrekk	
B.1 Evaluering av forrige plan	s. 34
B.2 Befolkningsutvikling	s. 38
B.3 Fysisk aktivitet - undersøkelser	s. 38
B.4 Idrettstilbud	s. 40
B.5 Friluftsliv	s. 42
B.6 Aktivitets- og nærmiljøanlegg	s. 43
B.7 Idrettsanlegg	s. 44
B.8 Økonomiske nøkkeltall	s. 47

Forord

Gode muligheter for fysisk aktivitet i lokalmiljøet er viktig for hver enkelt av oss.

- Er det tilrettelagt for at vi kan gå eller sykle til og fra skole og jobb?
- Har vi tilgang til grøntområder og er det aktivitetsmuligheter i nærmiljøet?
- Innbyr skolens uteområder til fysisk aktivitet for både jenter og gutter?
- Har sarpinger flest enkel tilgang til naturområder?
- Finnes det aktivitetstilbud til alle?

Dette er spørsmål som blir berørt i dette dokumentet. Det er ønsker og mål som krever god planlegging, stor innsats og av og til store ressurser. Derfor stilles det store krav til samarbeid mellom kommune, frivillige, idretten og andre lag og foreninger.

I forhold til tidligere kommunedelplaner på dette området, er det i dette plandokumentet rettet større fokus på tilrettelegging for anlegg som utløser fysisk aktivitet, uavhengig om dette er;

- ren hverdagsaktivitet, -
- uorganisert aktivitet eller
- organisert trening og idrettsaktivitet

Hovedmålet med kommunedelplanen for fysisk aktivitet er at kommunen sammen med lag og foreninger kan bidra til å legge til rette for flere enkle aktivitetsmuligheter. Det finnes allerede mange fine muligheter for å drive fysisk aktivitet, en viktig del av arbeidet framover er derfor å synliggjøre aktivitetsmulighetene slik at:

Sarpsborgs befolkning er fysisk aktiv gjennom daglige gjøremål, egenorganisert aktivitet og deltakelse i idrett og friluftsliv.

Målet er å legge til rette for at befolkningen velger å være fysisk aktiv som en naturlig del av hverdagen, noe som må sees i sammenheng med kommunens mangeårige satsing på folkehelse. Jfr også samfunnsdelen av kommuneplanen under levekår, hvor det heter at: "Helsefremmede og forebyggende tiltak skal ha en sentral plass i arbeidet for å bedre levekår."

Sarpsborg idrettsråd har satt i gang prosjektet «Folk i form til 1000». Målet er å stimulere flere av innbyggerne, uavhengig av alder og fysiske forutsetninger, til å bevege seg mer, både i nærmiljøet og i tur- og friområder. «Fresk i Sarp» som er et delprosjekt under «Folk i form til 1000», hadde premiere 6. april 2013, da det ble satt ut 60 stolper, som kan finnes ved hjelp av kart eller GPS. I perioden 2013-2016 har idrettsrådet som mål å få satt ut 1000 stolper.

Kommunedelplan for fysisk aktivitet må sees i sammenheng med kommunens øvrige planverk. Det vises i den forbindelse til vedlegg «A.4 Kommunale føringer», hvor det er redegjort for andre kommunale planer som har føringer/ sammenhenger til denne planen. Sentrale er:

- Kommuneplan 2011-2023 Samfunnsdelen
- Kommuneplanens arealdel (herunder også kommunedelplan for sentrum, kystsoneplanen og grønstrukturutredningen)
- Kommunedelplan kultur
- Plattform for frivillighet og folkehelsearbeidet (arbeidet med kommunedelplan for folkehelse startet opp våren 2013).

1 Innledning

1.1 utfordringer

Utvikling i aktivitet i befolkningen:

Den daglige fysiske hverdagsaktiviteten er de siste årtiene vesentlig redusert på grunn av endringer i arbeidslivet, transportmidler, utstyr, hjelpemidler og vaner (TV og internett mm) som følger av dette. Selv om det er flere som trener mer enn tidligere, fører nedgangen i den fysiske hverdagsaktiviteten til at den totale fysiske aktiviteten i befolkningen er blitt redusert.

Det framgår av undersøkelser og utredninger, herunder også Meld. St.26, 2011-2012, Den norske idrettsmodellen at:

- På landsbasis er det bare ca 20% av den voksne delen av befolkningen som oppfyller myndighetenes anbefaling om 30 minutter fysisk aktivitet pr dag.
- Også blant barn og unge brukes større andel av dagen til stillesitting. Aktivitetsundersøkelser viser faktisk forskjeller i en så kort periode som fra 2005 til 2011.
- Det er store utfordringer knyttet til at en stadig større del av befolkningen er inaktive, med vekst i livsstilssykdommer og psykiske problemer.

Et tegn på dette er at gjennomsnittsvekten i befolkningen har økt vesentlig.

I folkehelseloven som ble iverksatt fra 1.1.2012 heter det blant annet at:

“Kommunen skal fremme folkehelse innen de oppgaver og med de virkemidler kommunen er tillagt, herunder ved lokal utvikling og planlegging, forvaltning og tjenesteyting.”

Dette vil også ha fokus i denne kommunedelplanen og annen kommunal planlegging.

1.2 Ulike arenaer for fysisk aktivitet

Når samfunnsutviklingen har ført til at befolkningen er mindre fysisk aktive, er det viktig å se på hvordan samfunnet kan legge til rette for, og stimulere til fysisk aktivitet. I tillegg til tradisjonelle anlegg for idretts-, nærmiljø- og friluftslivsanlegg, er det det også andre offentlige oppgaver/ infrastruktur som påvirker befolkningens motivering for- og muligheter til å være fysisk aktive, særlig innenfor det som betegnes som hverdagsaktivitet. Aktivitet utenom trening i egen eller organisert regi, er det som påvirker folkehelsen i størst grad, fordi det utgjør en mye større del av befolkningens aktivitet.

Planlegging av boligområder, gang- og sykkelveier:

Det må sikres muligheter for å utøve enkel fysisk aktivitet fra boligområdene, for eksempel: lek, gå tur langs gangveier, tilgang til korridorer mot friområder eller skog og mark, slik at hverdagsaktivitet skal kunne skje uten behov for transport. Den såkalte hverdagsaktiviteten utgjør den største delen av vår aktivitet, derfor har det stor betydning for folkehelsen at den økes. For å oppnå dette må samfunnet planlegges og grunnlagsinvesteringer gjøres, slik at det blir attraktivt og naturlig å gå, sykle, eventuelt i kombinasjon med offentlig transport. I stedet for at vi setter oss i bilen ved egen bolig og kjører fram til bestemmelsesstedet. Et godt utbygd gang- og sykkelveinett, er viktig for at flest mulig skal velge å gå eller sykle til og fra hjem og skole/ arbeid og fritidsaktiviteter. Sarpsborg behov for å få utbygd et mer omfattende gang- og sykkelveinett, hvis bilbruk til og fra, skole, arbeid, trening- og andre fritidsaktiviteter mm, skal bli vesentlig redusert.

At gang- og sykkelveier i boligområdene er tilrettelagt med belysning, er også svært viktig for å stimulere til aktivitet på høsten og vinteren. Da blir det lettere å gå en tur; alene, sammen med familiemedlemmer, naboer eller venner.

At det finnes offentlig kommunikasjonsmidler i boligområdene, påvirker også hverdagsaktivitet, fordi det ofte utløser gange eller bruk av sykkel til holdeplass/stasjon. Gang- og sykkelveier kan også benyttes som turvei og treningsløype, derfor bør det ved slik planlegging/ utbygging, vurderes om supplerende tiltak, kan øke verdien i en slik sammenheng. Fysisk aktivitet langs offentlig vei utgjør en risiko, derfor er trafikksikre løsninger med gang- og sykkelfelt viktig.

Skole, SFO og barnehage.

Barnehage, skole og SFO er også viktige arenaer i forhold til å stimulere barn og unge til å være mer fysisk aktive enn foreldregenerasjonen. Og kan også bidra til at barna trekker med seg foreldrene i aktivitet og på tur også utenom skolen. Det er også dokumentert at fysisk aktivitet er stimulerende for lærings situasjonen. Bevisst bruk av fysisk aktivitet i skolen, kan derfor også bidra til skolens hovedmål, læring.

I denne sammenheng kan det ikke legges premisser for å benytte fysisk aktivitet i barnehage, skole og SFO, men det kan pekes på behovet ut fra et samfunnmessig perspektiv.

Barnehagens og skolens utearealer er viktig for å stimulere til fysisk aktivitet. Uteaktivitet i barnehagen er en viktig del av tilbudet. Uteområder ved skolene som stimulerer elevene til å være fysisk aktive, er også av stor betydning for eksempel i skolens friminutter. Et godt tilrettelagt uteområde er også en ressurs i forhold til å supplere og eller avlaste knappe arealer i haller og gymnastikksaler. Skolene og en del barnehager er viktige aktivitetsområder også utenom skoletid, både når det gjelder uorganisert og organisert aktivitet.

Behov for bedre tilrettelegging av skolens uteområder vil bli vurdert i arbeidet med kapasitetsplan for grunnskolen. Slik at det på lenger sikt kan bli foretatt en systematisk gjennomgang og oppgradering av uteområdene ved skolene.

:

Ved utvidelser og nyetableringer av skoler og barnehager, er det viktig at det sikres arealer til uorganisert og organisert aktivitet, jfr også større fokus på fysisk aktivitet i grunnskolen. Barnetråkk-registreringer viser at barn fortsatt er aktive brukere av natur- og skogsmiljøer i nærområdene. Det er derfor viktig av «100-meters-skoger» som finnes nær skoler, barnehager og tette befolkningskonsentrasjoner blir bevart..

Parker og friområder i byområder

I de sentrale byområdene og områder med store befolkningskonsentrasjoner, er det viktig at fellesområder som parker og friområder legges til rette for variert egenorganisert fysisk aktivitet på det nivå som måtte passe den enkelte. I større grad enn i dag, bør det legges til rette for aktivitetsmuligheter for voksne og eldre, hvor tilbudet nå stort sett begrenser seg til å gå tur/ løpe. Samtidig som det legges til rette for aktivitet, er det også viktig at slike områder også tilrettelegges med benker, griller etc, slik at de kan fungere som sosiale møteplasser.

Sarpsborg er i den heldige situasjon å ha flere natur- og skogsområder i tilknytning til større boområder; blant de sentrale er: Sarpsborgmarka, Kalnesskogen, Hafslundskogen og Langemyrområdet. Slike områder er «en ressurs» i forhold til fysisk aktivitet, som det er viktig å bevare.

Utfartsområder

er viktige for å bidra til en aktiv befolkning, fordi de gjerne er utgangspunkt for den tradisjonsrike turkulturen her i landet. Om sommeren er det utfartsområdene ved kysten som er viktige, i forhold til vannaktiviteter, men også annen fysisk aktivitet på lekeplasser, sandvolleyballbaner etc. Stier for turgåing er også aktuelt ved kysten.

På vår, høst og vinter er det utfartsområder i skog og mark som er mer aktuelle. Her er det ofte enklere tiltak som trengs, men veiadkomst og parkeringsmuligheter, er vesentlig i attraktive områder. Samtidig viser erfaringer at enkel rydding og merking av stier, ofte fører til at flere tar steget, og kommer seg ut på tur.

Idrettsanlegg

For det meste av den organiserte idretten trengs det som regel en bane eller hall av ulik størrelse og utforming. Det utløser ofte kostnadskrevende anlegg. Det er de som i denne plansammenheng har vært best ivaretatt.

For at idrettsanlegg skal unyttes mest mulig, bør basisanlegg som haller og baner, i så stor grad som mulig legges i tilknytning til grunnskoler eller videregående skoler.

Anlegg er ofte både areal- og kostnadskrevende, derfor må det stilles krav til idretten om samarbeid om utbygging av anlegg.

Anlegg for og drift av toppidrett er ingen kommunal oppgave. I den utstrekning toppidretten krever anlegg, ut over det som er tilrettelagt for barn og unge og breddeaktivitet, må anleggene bygges ut for midler som toppidrettens egne midler, eventuelt at de betaler reell leie. Det vises til at det ikke ytes spillemidler til rene toppidrettsanlegg.

Mindre idretter og særlig kostnadskrevende anleggstiltak må bygges ut gjennom et samarbeid på tvers av kommunegrenser, enten det skjer i det offentliges-, idrettens regi eller på kommersiell basis. Hvis lokalisering nær kommunegrensen er avgjørende for slikt samarbeid, er områder som kan egne seg for etablering av idrettsanlegg med Fredrikstad, Greåker-Rolvsøy og Hafsund-Årum.

1.3 Virkemidler

Kommunen kan legge til rette for og stimulere fysisk aktivitet ved:

- Attraktive boområder, hvor det i nærmiljøet, uten bruk av bil, er tilgang til:
 - o Lekeplasser
 - o Friområder
 - o Turmuligheter
 - o Gang- og sykkelveier til skoler og arbeidsplasser
- Skoler som har:
 - o Attraktive uteområder som innbyr til fysisk aktivitet
 - o Muligheter for bruk av nærliggende idrettsanlegg
 - o Muligheter for turer /utfart i skolens nærområde
 - o Gymnastikksal og/eller idrettshall som dekker behovet for undervisning.
 - o Tilgang til svømmehall.
- Sentrale byområder som har/ ivaretar:
 - o Parker for rekreasjon og opplevelse
 - o Friområder for rekreasjon og aktivitet
 - o Nærliggende natur og skogsområder for aktivitet og opplevelse
- Utfartsområder
 - o Ved kysten: tilrettelagt for: badeliv, rekreasjon og aktivitet; blant annet tur.
 - o I skogsområder: tilrettelegge med merkede stier og merking av severdigheter.
 - o Adkomstveier og parkeringsplasser.
 - o Informasjonstavler
 - o Kart som viser turmuligheter og severdigheter.
- Kommunen kan legge til rette for og stimulere organisert aktivitet ved å:
 - o Legge til rette anlegg og arealer for fysisk aktivitet som bygges til kommunens grunnskoler, kan benyttes av idretten utenom skoletid.
 - o Samarbeide med fylkeskommunen, slik at arealer og anlegg som bygges i fylkeskommunal regi, også gjøres tilgjengelig for den organiserte idretten.
 - o I kommuneplanens arealdel sikre arealer for idrettsanlegg uavhengig om utbygging skal skje i kommunal eller privat regi.
 - o Ha tilskuddsordninger for utbygging av anlegg i privat regi.
 - o Tilskuddsordning til drift av trenings- og mosjonsaktivitet.
 - o Prioritere anleggstiltak som stimulerer jenter til å delta i idrettsaktivitet.
 - o Bidra til at anlegg for mindre særvidretter og kostnadskrevenende anlegg løses ved interkommunalt samarbeid.

2. Formål og planperiode

2.1 Bakgrunn

I Kulturdepartementets «Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet – 2013», står det om krav til kommunal plan: «Det et vilkår for å kunne søke om spillemidler at anlegget er del av en vedtatt kommunal plan som omfatter idrett og fysisk aktivitet. Dette gjelder også ved søknad om idrettsfunksjonell forhåndsgodkjenning». Kravet gjelder både for offentlige eller private anlegg i kommunen. Fylkeskommunen skal følge opp denne planleggingen med en samordnende fylkesdelplan for idrett og fysisk aktivitet. Det vises i til at fylkeskommunen har ansvaret for fordelingen av spillemidler på fylkesnivå.

Når begrepet fysisk aktivitet er tatt i bruk, er det for å framheve betydningen av det helsefremmende og forebyggende arbeid. Dette innebærer igjen at planene må inneholde tiltak for fysisk aktivitet og helse i sitt handlingsprogram. Dette ble det også lagt vekt på i forrige kommunedelplan, Folkehelsearbeidet i Østfold er framhevet sterkere i siste regionalplan for fysisk aktivitet i Østfold 2011-2014.

Kulturdepartementet la våren 2012 fram St.Meld. 26 (2011-2012) om "Den norske idrettsmodellen". Den omhandler statens mål og virkemidler innenfor idrett og fysisk aktivitet, både topp- og bredde, dvs anlegg for idrett, nærmiljø og friluftsliv. Stortinget behandlet meldinga i vårsesjonen 2013.

For å utvikle planer som politisk styringsredskap for utviklingen innenfor idrett, fysisk aktivitet og friluftsliv, utarbeider Kulturdepartementet egne veiledere. Departementet vektlegger viktigheten av samfunnsplanlegging på dette området som grunnlag for prioritering av spillemidler.

Kulturdepartementet oppdaterer årlig retningslinjer for søknader om spillemidler til anlegg. Fra og med 2013 skjer dette med bakgrunn i føringene Stortinget sluttet seg til i St.Meld. 26 (2011-2012).

Kommunale/ fylkeskommunale delplaner for anlegg og områder for fysisk aktivitet, friluftsliv og idrett er også styringsverktøy for tildeling av tilskudd og spillemidler.

2.2 Formål

Målet med planarbeidet er at kommunen i samarbeid med ulike brukergrupper skal få en oversikt over behovene for anlegg og områder for fysisk aktivitet; til nærmiljø, friluftsliv og idrett. Det er disse behovene for framtidig utbygging som skal prioriteres og danne grunnlaget for bevilgninger og arealplanlegging i de kommende år. I tillegg er formålet med planen at den skal motivere til et samarbeid om utarbeidelse av en mer helhetlig politikk for fysisk aktivitet i kommunen. Det er derfor også viktig at kommunedelplanen for fysisk aktivitet samordnes med kommuneplanens samfunnsdel og andre relevante kommunedelplaner.

Kommunedelplanen for fysisk aktivitet skal bidra til:

- Sikre arealer for lek, friluftsliv og idrettsaktiviteter og samordne behovene for disse.
- En plan- og målstyrt utbygging av anlegg og tilrettelegging av områder for fysisk aktivitet.
- Koordinering virksomhet innen idrett og friluftsliv.
- Følge opp konsekvenser for arealer og anlegg ut fra rikspolitiske retningslinjer for barn og unge.
- Utvikle gode opplegg for drift og vedlikehold.
- Avklare kommunens og organisasjonenes oppgaver, ansvar og økonomiske forpliktelser ved utbygging og drift av anlegg og områder for fysisk aktivitet.
- Informere planens lesere om idretts- og aktivitetstilbud.

2.3 Planprosessen

Prosessen med revisjon av kommunedelplan for fysisk aktivitet startet i 2010. Hovedpunkter i prosessen er:

- Oppstartnotat ble behandlet i komité for kultur 2.3.10, sak 9/10
- Planprogrammet utarbeidet og sendt på høring
- Planprogrammet ble vedtatt i komité for kultur 28.09.2010, sak 36/10.
- Underveismelding om fokusområder ble behandlet av komité for samfunnsutvikling den 16.10.2012, sak 31/12.
- Den 07.01.2013 ble det avholdt medvirkningsmøte. Johan Kaggestad hadde innlegg under overskriften: "Folkehelse, topp- og breddeidrett – i lykkelig forening eller konfliktfylt motsetningsforhold?". Etter innledningen ble deltakerne utfordret på spørsmål individuelt og i gruppearbeid. Innspillene er brukt som grunnlagsmateriale i arbeidet med plandokumentet.
- Høringsutkastet ble behandlet av komité for samfunnsutvikling og plan- og økonomiutvalget og sendt på offentlig høring fra 12. juni til 6. september 2013.
- Høringsuttalelsene er vurdert og en del innspill er innarbeidet i det endelige planforslaget.
- Endelig planforslag ble behandlet i komité for samfunnsutvikling 12.11.2013, i plan- og økonomiutvalget 21.11.2013 og plandokumentet ble endelig vedtatt av bystyret 05.12.2013.

Sarpsborg idrettsråd har parallelt med arbeidet med denne planen utarbeidet: Strategidokument; Sarpsborgidretten mot 2016 og handlingsplan 2013-2016. Også dette har blitt benyttet som grunnlagsmateriale i arbeidet med planen.

Saksordfører har vært Thomas Winther fram til den offentlige høringen. I slutfasen har Pål Marthinsen vært saksordfører.

2.4 Planperioden

Kommunedelplanen for anlegg og områder for friluftsliv, idrett og fysisk aktivitet har en kortsiktig del og en langsiktig del på 12 år. Den langsiktige delen omtaler de overordnede målsettinger ønsket langsiktig utvikling. For denne plan er planperioden 2014-2025. Denne delen skal inneholde en beskrivelse av det langsiktige behov med uprioritert liste over anlegg og områder. Revideringen av den langsiktige delen av planen skal gjøres en gang i valgperioden, i utgangspunktet hvert 4. år.

Den kortsiktige delen handlingsprogrammet, har et tidsperspektiv på 4 år. Den sistnevnte rulleres hvert år. Innholdet skal vise prioritert liste over anlegg med kostnader, anleggsstart og finansiering. Denne delen av kommunedelplanen skal knyttes opp mot kommunens handlingsprogram med økonomiplan for samme 4-års periode og det årlige budsjett.

3 Satsingsområder 2014 - 2025

3.1 Satsingsområder i kommunedelplanen

Gjennomgående temaer for satsingsområdene:

Uavhengig av satsingsområder er det en del gjennomgående temaer som skal ha et hovedfokus ved prioritering og gjennomføring. Dette er: barn og unge, mangfold, universell utforming og folkehelse.

Barn og unge

Samfunnsdelen av kommuneplanen har visjonen: "Sarpsborg – der barn og unge lykkes".

Regelmessig og variert fysisk aktivitet er nødvendig for normal vekst og optimal motoriske ferdigheter hos barn og unge

Slik vil vi ha det	Slik gjør vi det
Varierte aktivitetsmuligheter for barn og unge i nærmiljøene herunder: bomiljøer, barnehagene, skolens uteområder, parker, fri- og utfartsområder.	Kommunen prioriterer aktivitetsmuligheter for barn og unge. Kommunens retningslinjer for tilskuddsordninger til bygging og drift av anlegg prioriterer tiltak for barn og unge.

Mangfold

I samfunnsdelen av kommuneplanen er et av de overordnede målene under levekår at: "Sarpsborg skal være en by som fremmer likeverd og inkludering". Kommunedelplanen for mangfold og inkludering har blant annet som mål at:

- Sarpsborg kommune har mangfoldige og inkluderende bomiljøer i hele kommunen.
- Alle som bor i Sarpsborg skal ha mulighet til aktiv deltakelse innen samfunnslivet og på kultur-, idretts- og fritidsarenaer.

Slik vil vi ha det	Slik gjør vi det
Alle aktivitets- og idrettsanlegg skal være for alle uavhengig av kjønn, etnisk opprinnelse eller legning.	Kommunen prioriterer tiltak som bidrar til et variert og mangfoldig aktivitetstilbud. Kommunens retningslinjer for tilskuddsordninger til bygging og drift av anlegg prioriterer tiltak som bidrar til mangfold av aktiviteter. Smale aktivitets- og idrettstilbud må løses ved samarbeid på tvers av kommunegrenser.

Universell utforming

Universell utforming innebærer at tilgjengeligheten for personer med nedsatt funksjonsevne i størst mulig grad løses gjennom tiltak integrert i produktutforming, arkitektur, planlegging og tjenesteyting. Universell utforming i forhold til bygg og anlegg er etter hvert godt kjent og sikret gjennom byggesaksbehandling. Norsk Standard for universell utforming av opparbeidede uteområder, som skal bidra til at alle kan ta del i utendørsaktiviteter, friluftsliv, rekreasjon og sosialt samvær. Standarden

omfatter uteområder i tilknytning til bygninger og anlegg, grønnstruktur, natur- og friluftsområder og samferdselsanlegg.

Mennesker med funksjonshemninger er mindre fysisk aktive enn andre grupper. Ved universell utforming av anlegg, hvor det kan drives aktiviteter for denne gruppen, øker mulighetene for at de kan være fysisk aktive. Universell utforming av utearealer innebærer store utfordringer både praktisk og økonomisk, ambisjonsnivået bør derfor være større for bygg enn for uteanlegg.

Slik vil vi ha det	Slik gjør vi det
Det skal være varierte aktivitetstilbud som er universelt utformet både innen- og utendørs.	Nye bygg og anlegg og ved ombygging av eksisterende skal være universelt utformet. Det skal i så stor grad som praktisk og økonomisk mulig tilrettelegges friluftstilbud som er universelt utformet. Kommunens retningslinjer for tilskuddsordninger til bygging og drift av anlegg stimulerer til universell utforming av aktivitetstilbud.

Folkehelse

Kravene til dette og mye annet planarbeid ble vesentlig endret da Folkehelseloven trådte i kraft fra 1.1.2012. Her gjengis i sin helhet § 4. Kommunens ansvar for folkehelsearbeid:

«Kommunen skal fremme befolkningens helse, trivsel, gode sosiale og miljømessige forhold og bidra til å forebygge psykisk og somatisk sykdom, skade eller lidelse, bidra til utjevning av sosiale helseforskjeller og bidra til å beskytte befolkningen mot faktorer som kan ha negativ innvirkning på helsen.

Kommunen skal fremme folkehelse innen de oppgaver og med de virkemidler kommunen er tillagt, herunder ved lokal utvikling og planlegging, forvaltning og tjenesteyting.

Kommunen skal medvirke til at helsemessige hensyn blir ivaretatt av andre myndigheter og virksomheter. Medvirkning skal skje blant annet gjennom råd, uttalelser, samarbeid og deltagelse i planlegging. Kommunen skal legge til rette for samarbeid med frivillig sektor.»

Det er et mål at kommunedelplan for fysisk aktivitet skal bidra til økt fysisk aktivitet i befolkningen, uavhengig av om dette skjer gjennom; økt hverdags-, egenorganisert eller organisert aktivitet. For folkehelsen er den hverdagsaktivitet og egenorganisert aktivitet som har størst betydning.

Det er systematiske forskjeller i helsetilstand som følger av sosiale og økonomiske kategorier som yrke, utdanning, inntekt og kulturbakgrunn. Disse forskjellene finnes også i Sarpsborg, og fysisk aktivitet er en av livsstilsfaktorene som er tydelig ulikt fordelt mellom grupper med lav og høy utdanning. Dette er en av de store utfordringene i folkehelsearbeidet.

Slik vil vi ha det	Slik gjør vi det
Nærmiljøene, sentrale fri- og utfartsområder skal ha varierte aktivitetsmuligheter som er tilgjengelig for alle.	Boligområdene planlegges og utformes slik at de innbyr til fysisk aktivitet i hverdagen. Enkle tiltak som er tilgjengelige for allmennheten prioriteres. Kommunens retningslinjer for tilskuddsordninger til bygging og drift av anlegg stimulerer til etablering og drift av allment tilgjengelige aktivitetsmuligheter.

Satsingsområder:

Utfartsområder ved kysten og i skog/mark

Muligheter for å ha varierte aktiviteter er viktig, slik at man i fritid og ferier kan legge turen til områder ved kysten eller i skog og mark. Ved de offentlige friluftsområdene ved kysten er det etablert sanitæranlegg og spesielt områdene Sandvika i Høysand og Øketangen er betydelig opprustet. Selv om det også gjenstår en del i kystområdene, er det mer som kan gjøres for å tilrettelegge for friluftsliv og annen fysisk aktivitet i skog og mark. For å få til dette er man avhengig av et samarbeid med grunneiere, deres organisasjoner og andre lag og foreninger.

Slik vil vi ha det	Slik gjør vi det
Attraktive utfartsområder både ved kysten og i skog og mark, som er et alternativ og supplement til aktivitetstilbudet i nærmiljøene og sentrale byområder	Ved vedlikehold og mindre utbedringer opprettholde standarden på utfartsområdene ved kysten. I samarbeid med grunneiere og lag og foreninger; gjøre områder i skog og mark mer tilgjengelige attraktive ved for eksempel: Merking av turstier, informasjonstavler, turkart, parkeringsmuligheter og rasteplasser.

Sentrale parker/friområder

I byområdene er parkene og friområdene viktige områder for aktivitet, rekreasjon, opplevelse og møteplasser. Det blir i 2013 gjennomført en utredning av Kulås, Glengshølen, Torsbekkdalen og Landeparken/Tunevannet. Planen er med utgangspunkt i områdenes egenart, muligheter og begrensninger å utvikle områdene etter noen prinsipper. I Kulåsparken vil tilretteleggingen for fysisk aktivitet, sannsynligvis begrense seg til stier og gangveier samt lekeområdet for barn. I Glengshølen er de foreløpige vurderingene at hovedvekten skal legges på aktivitet. Landeparken og Tunevannsområdet er mest kjent som badested, men det er også et arrangementssted for blant annet Lande vel, Olavslekene (Vikenmesterskapet) og fra 2013 Olavsfestivalen. Det bør vurderes om Landeparken også kan gi rom for en del aktivitetsmuligheter. Når det gjelder områdene ved stadion (Torsbekkdalen), har det i Landskapsplanen blitt pekt på at dette området også egner seg for aktivitet.

Slik vil vi ha det	Slik gjør vi det
Parker og friområder skal innby til rekreasjon, opplevelse og aktivitet, og være sosiale møteplasser.	Utvikle områdene på en planmessig måte ved å legge til rette for varierte muligheter for fysisk aktivitet, opplevelse og rekreasjon

Lekeplasser/nærmiljøanlegg

Aktivitetmulighetene i nærmiljøet er viktige for barn og unges oppvekst. Utfordringer som lek kan gi har betydning for både styrke og motorikk. Kommunen eier og drifter en rekke lekeplasser, mens andre eies og driftes av borettslag og velforeninger. Det er stort behov for opprusting av mange av de lekeplassene som kommunen har ansvaret for.

Slik vil vi ha det	Slik gjør vi det
Attraktive lekeplasser nær boligområdene.	Tilrettelegge lekeplassene som kommunen eier og driver. Ha barnetråkkartleggingen som utgangspunkt for å søke å verne om barns lekeområder i natur- og skogsområder. Samarbeide med frivillige interessenter. Stimulere private eiere og drivere ved tilskudd.

Skolens aktivitetsområder og idrettsarealer

Skolens uteområder og gymnastikksaler er kanskje det viktigste stedet for barns fysiske aktivitet i mange nærmiljøer. Sammenlignet med mange lekeplasser er områdene ofte betydelig større og har flere aktivitetmuligheter. Skolens arealer er og bør være en svært viktig ressurs for aktivitet også utenom skoletiden, både den organiserte og uorganiserte.

Slik vil vi ha det	Slik gjør vi det
Skolene er en "motor" for fysisk aktivitet i nærmiljøene. Uteområdene innbyr til fysisk aktivitet i friminutter, undervisnings-/SFO-sammenheng og er også attraktive å benytte utenom skoletid.	Nye og eksisterende idrettsarealer ved skolene tilrettelegges i så stor grad som mulig for utleie til lokale idrettslag og andre som driver fysisk aktivitet..
Innendørsarealer for fysisk aktivitet benyttes av idretten utenom skolens bruk.	Utarbeide overordnet plan/premisser for uteområdene ved skolene, blant annet med tanke på mangfold og universell utforming.
"Grønne lunger" nær skoler og barnehager bør beholdes.	Prioritere ressurser til oppgradering, samt utnytte tilskuddsordninger.

Idrett

I kommunens samfunnsdel er det under identitet framhevet som et sentralt mål at Sarpsborg blant annet skal oppleves som en idretts- og aktivitetsby. For å nå dette målet er den frivillige idretten helt sentral.

Drift av idrettstilbud er ingen kommunal oppgave, men kommunen er en viktig tilrettelegger for idrett og annen fysisk aktivitet, ved utleie av anlegg og opparbeidelse av allment tilgjengelige aktivitetsanlegg. Kommunen stimulerer idrettsaktivitet gjennom tilskudd til aktivitet og tilskudd til bygging, drift- og vedlikehold av idrettens egne anlegg.

Ut fra et økonomisk utgangspunkt, bør både private og kommunale idrettsanlegg lokaliseres til steder som gjør det mulig at det kan benyttes på dagtid av grunnskolen eller videregående skoler og av idretten på kveldstid og i helgene.

Samarbeid og felles utnyttelse av de totale anleggsressursene blir viktigere med økende antall sær idretter og krav til standard. I mange år har Østfold fylkeskommune leid Skjeberghallen og Sarpsborghallen (idretts- og svømmehall) til sine videregående skoler.

I de seinere årene har det blitt etablert ridehall med klubblokaler og ridebane gjennom et samarbeid mellom Sarpsborg og omegn rideklubb og Kalnes videregående skole. Østfold fylkeskommune bygget i 2009 idrettshall, som Sarpsborg kommune leier og framleier til idrettslagstrening. I 2013 bygger Sarpsborg kommune friidrettsanlegg på Kalnes videregående skoles område.

Det må forutsettes samarbeid mellom kommunens idrettslag i takt med en utvikling mot stadig større grad til kvalitet og spesialiserte idrettsanlegg, som blir mer kostnadskrevenne både når det gjelder bygging og drift. Dette er nødvendig ut fra et samfunnsøkonomisk perspektiv.

Toppidretten og spesielt den som kan betegnes som kommersiell, må for leie av kommunale anlegg som hovedregel regne med å betale for tilnærmet reelle kostnader. Alternativt at de selv eller andre enn kommunen står for anleggsutbyggingen. Dette må også gjelde når idrettens organisasjoner stiller krav om oppgradering av anlegg og fasiliteter for å innvilge spillelisens. Sarpsborg kommune har ingen rene toppidrettsanlegg, selv om mye av kostnadene i Sparta Amfi og særlig Sarpsborg stadion kommer toppidretten direkte til gode. Anleggene er likevel også breddeanlegg, fordi de også benyttes av flere enn toppidretten.

Idrettsanlegg for mindre idretter og idretter som har behov for særlig kostnadskrevenne anlegg, må søkes realisert enten via et interkommunalt/ regionalt samarbeid, eller på rene kommersielle vilkår. Eksempler på en del slike anlegg det er fremmet signaler om å etablere er tennishall, curlinghall, friidrettshall og innendørs skateanlegg.

De store idrettsanleggene som Sarpsborg stadion, Sparta Amfi og Sarpsborghallen bør i noen grad også kunne benyttes til større kulturarrangement og spesielle begivenheter i kommunen.

Slik vil vi ha det	Slik gjør vi det
<p>Et variert idrettstilbud når det gjelder: idrettsgrener, nivå, funksjonsevne, kjønn og alder.</p> <p>Idrettslag som dekker behov både for toppidrett og breddeidrettsaktiviteter. Idrettsanlegg som brukes både på dagtid kveldstid og i helger.</p> <p>Idrettsanlegg som er mest mulig åpne for alle, både organiserte og uorganiserte aktiviteter.</p>	<p>Kommunen har tilskuddsordninger til drift av idrettslag samt bygging, drift og vedlikehold av idrettsanlegg i regi av idrettslag.</p> <p>Ved etablering eller utvidelse av skoleanlegg søkes det lagt til rette for etablering av idrettsanlegg i skolens nærhet.</p> <p>Sarpsborg kommune ønsker gjennom samarbeid med Østfold fylkeskommune, at idrettsarealer som fylkeskommunen bygger den videregående skolen, også kan benyttes av idrettslagene i kommunen.</p> <p>For kostnadskrevenne anlegg forutsettes det samarbeid mellom idrettslag i kommunen.</p> <p>Spesialanlegg, rene toppidretts- og arrangementsanlegg forutsettes som hovedregel utbygd gjennom samarbeid på tvers av kommunegrensene, dersom anleggene ikke kan bygges ut og driftes på kommersielle vilkår.</p> <p>De store innen- og utendørs idrettsanleggene benyttes når det ligger til rette for det til større kulturarrangementer og andre begivenheter.</p>

4 Handlingsprogram 2014 - 2017

Handlingsprogrammet er et virkemiddel for å nå eller nærme seg de mål som er satt i satsingsområdene. Satsingsområdene har et langsiktig perspektiv og revideres som hovedregel en gang i hver valgperiode. Handlingsprogrammet har et tidsperspektiv på 4 år og rulleres årlig i forbindelse med prioriteringen av spillemiddelsøknader.

I forhold til spillemidler må handlingsprogrammet vise ei prioritert liste over anlegg det planlegges å søke spillemidler til i den neste 4-årsperioden. Planen skal også ha ei uprioritert liste over tiltak som kan bli aktuelle ut over 4-årsperioden.

På grunn av at denne kommunedelplanen nå har et bredere fokus, vil det være en rekke tiltak som det er aktuelt å gjennomføre, som selv om målet med disse er å legge til rette for fysisk aktivitet, ikke oppfyller kravene i det gjeldende regelverket for spillemidler. Det er behov for å synliggjøre disse tiltakene i forhold til kommunal ressursbruk, eventuelle tilskudd fra andre instanser og bidrag fra frivillige, derfor er det nå også utarbeidet en oversikt for dette.

Kommunale tiltak i planen knyttes opp mot bevilgninger i kommunens handlingsprogram med økonomiplan for samme 4-års periode. Dette gjelder uavhengig av om det søkes spillemidler til tiltaket eller ikke.

I foreningslivet er det ikke like vanlig som i det offentlige å operere med langtidsplanlegging. Sarpsborg idrettsråd søker imidlertid å ivareta en pådriver- og koordinerende rolle overfor sine medlemmer. Andre med planer og tiltak som kan stimulere til fysisk aktivitet, kan henvende seg direkte til kommunen.

Tiltak kan igangsettes før det er innvilget tilskudd av spillemidlene, hvis søkeren har økonomi til å forskottere tiltaket. For å komme i betraktning til tilskudd, er det et ufravikelig vilkår at tiltaket er innarbeidet i handlingsprogrammet og at det foreligger en idrettsfunksjonell forhåndsgodkjenning enten fra kommunen eller Kulturdepartementet. Den idrettsfunksjonelle forhåndsgodkjenningen erstattes ikke av byggemelding/ byggetillatelse etter plan- og bygningsloven, men kommer i tillegg til denne.

Det understrekes i «Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet at de viktigste målgruppene for bruk av spillemidler er barn (6-12 år) og ungdom (13-19 år). Det understrekes også at det offentlige ikke har ansvar for å etablere anlegg for alle typer særvidretter og ferdighetsnivå i alle lokale sammenhenger. Som grunnlag for etablering av nye anlegg skal det foretas behovsvurderinger.

Avslutningsvis knyttes det noen kommentarer til satsingsområdenes gjennomgående temaer: barn og unge, mangfold, universell utforming og folkehelse og handlingsprogrammet. Det kan være utfordringer med å se sammenhengen her, spesielt når det gjelder universell utforming og mangfold.

Det er krav i plan- og bygningslov om at universell utforming gjelder for bygg og anlegg. Derfor er tilrettelegging en et krav når det søkes spillemidler til nyetableringer og rehabilitering av eksisterende anlegg. En del eldre private lokaler og anlegg, vil kunne være så kostbare å rehabilitere til dagens standard, at alternativet står mellom nybygg eller å vedlikeholde lokalene med eksisterende standard. Det som er utfordringen er å skape aktiviteter for ulike funksjonshemmede, men blant annet nytt friidrettsanlegg, klubblokaler i ridehall og rulleskiløype vil gi økte aktivitetsmuligheter. Et annet eksempel er at det ved utarbeidelsen av nye informasjonsskilt, på egnede steder også bør være blindeskrift.

Når det gjelder mangfold vises det til målsettingen i kommunedelplan for mangfold og inkludering, under overskriften «kultur, idrett og samfunn» hvor det heter: Alle som bor i Sarpsborg skal ha mulighet til aktiv deltakelse innen samfunnslivet og på kultur, idretts- og fritidsarenaer». Hovedstrategien må være blant annet gjennom tilskuddsordningene å stimulere til alle deltar i eksisterende tilbud. Samtidig vil det blant annet i arbeidet med plan for sentrale parker og friområder bli lagt til rette nye aktivitetstilbud.

Barn og unge, mangfold, universell utforming og folkehelse vil derfor være utgangspunkt i planlegging, prioritering og gjennomføring av tiltak.

4.1 Handlingsprogram spillemiddeltiltak 2014-2017

Tiltakene som er ført opp i 2014 er de som det fremmes spillemiddelsøknader for. Dette gjelder både ordinære anlegg og nærmiljøanlegg.

Fra 2015 er ikke lagt inn noen innbyrdes prioritering av søknadene på listene for det enkelte år. Dette forutsettes gjort i forbindelse med den årlige behandlingen av de konkrete spillemiddelsøknadene.

Tiltak i kommunens regi er dekket inn av bevilgninger på økonomiplan 2013-2016 og forslag for perioden 2014-2017. Siden det er et visst etterslep på spillemidlene søkes det også spillemidler til tiltak som det er bevilget midler til tidligere år. Når det gjelder søknadene fra idrettslag er det knyttet en del usikkerhet til tidspunkt for realisering, da det på kort tid har blitt meldt inn flere nye tiltak. I forhold til kommunal støtte, er dette kun knyttet til eventuelle søknader om tildeling fra fond til kulturanlegg.

Tilgangen til spillemidler til nærmiljøanlegg er svært begrenset sammenlignet med ordinære idrettsanlegg. Derfor kreves det forholdsmessig mer kommunale ressurser til denne typen anlegg, som er svært viktige for barn og unges oppvekst, både i tettbygde områder og i mindre befolkede deler av kommunen. Foreldrenes arbeidsutvalg og en del velforeninger er aktive søkere på den kommunale ordningen for investeringstilskudd til nærmiljøtiltak.

Kulturdepartementet har vedtatt å legge ned den forenklete ordningen. Til gjengjeld reduseres nedre kostnadsgrænse på den ordinære statlige nærmiljøordningen fra kr 80.000 til kr 50.000. Men det er en stor ulempe at formelle krav og søknadsprosessen blir svært mye lenger. Tiltak i privat regi med en lavere kostnadsramme enn kr 50.000, kan det fortsatt søkes tilskudd til fra den kommunens tilskuddsordning for nærmiljøtiltak.

Fra og med søknadsåret 2014 er det også gjort en del endringer i søknadsbeløpene på spillemidler. For eksempel er tilskudd til ishaller økt fra 6 til 10 mill kr. Tilskudd til skateparker er flyttet fra nærmiljøordningen til ordningen for idrettsanlegg og økt fra 0,2 mill kr til 2 mill kr. Tilskudd til klubbhus, en del baneanlegg mm er økt fra 0,7 mill kr til 1 mill kr. Disse endringene er hensyntatt i handlingsprogrammet.

Nærmiljøtiltakene som er medtatt i 4 årsperioden er i stor grad knyttet til planene for opprusting av sentrale friområder i og utbyggingen av ny barneskole i Sarpsborg sentrum. I tillegg er avsatt egen bevilgning til skateanlegg i sentrum i vedtatt økonomiplan for 2013-2016, som fulgt opp i forslaget til økonomiplan for 2014-2017. For mindre spillemiddeltiltak i kommunal regi, vil kommunens egenandel dekkes inn av enhet kulturs årlige budsjetttrammer. Det gjøres oppmerksom på at tallene for kostnader og tilskudd er foreløpige anslag. Dette gjelder både ordinære anlegg og nærmiljøanlegg.

I sak om «Utvikling av Kulåsparken, Glengshølen og Landeparken», heter det blant annet: «Glengshølen med sin flotte beliggenhet anbefales utviklet som et attraktivt sentrumsnært aktivitetsområde». Det er ønskelig å ytterligere styrke Glengshølen med flere og varierte uorganiserte aktivitetsmuligheter. Torsbekkdalen og området ved stadion er på sommerstid i sterk grad knyttet til organisert trening/konkurranser i regi av idrettslag. På vinteren er kunstisbanen et av kommunens viktigste anlegg for uorganisert aktivitet. Det bør derfor vurderes om det er muligheter for videreutvikling av dette for eksempel i form av skileikanlegg. Lokaliseringen av eventuelle nye nærmiljøtiltak i sentrum bli vurdert på bakgrunn av synspunkter fra Sarpsborg idrettsråd. Framdriften avhenger av at aktuelle lokaliseringsspørsmål i området Sarpsborg stadion/ Torsbekkdalen blir avklart.

Alle tall i

Ordinære anlegg		Kostnads- overslag	Søknad om spillemidler			
			År 2014	År 2015	År 2016	År 2017
Tiltak	Søker					
Fryseanlegg, tilgjengelighet mm Sparta Amfi	Sarpsborg kommune	30000	10000			
Nytt idrettsgulv i den eldste delen av Skjeberghallen	Sarpsborg kommune	1375	458			
Kunstdekke tennisbaner, Kulås	Sarpsborg tennisklubb	3300	1000			
Rehabiltiering gressbaner, Hannestad	Yven IF	1145	382			
Universell utforming Sarpsborg stadion	Sarpsborg kommune	2925	1000			
Garderobe Sarpsb. stadion	Sarpsborg kommune	6475	800			
Lager Sarpsborg stadion	Sarpsborg kommune	3506	1000			
Skistadion Harehjellen	Trøsken IL	1472	490			
Omlagging og utvidelser av skiløyper Harehjellen	Trøsken IL	2112	700			
Klubblokaler i ridehall	Østfold fylkeskommune	2500	833			
Sekretariats-/lagerbygg friidrettsanlegg Kalnes	Sarpsborg kommune	2300	767			
Skateanlegg Glengshølen	Sarpsborg kommune	6000	2000			
Tursti Glengshølen - Ravneberget (50% tilsk)	Sarpsborg kommune	2000	1000			
Idrettshall ny sentrums-skole	Sarpsborg kommune	25000	4700			
Rulleskiløype, Harehjellen	Trøsken IL	3206	700			
7'er kunstgressbane, Sandbakken	Borgen IL	2400		800		
O-kart Rudskogen - o-festival 2016	Varteig O-lag	360		120		
Lager maskiner/utstyr	Sarpsborg fotballklubb	180		60		
Sanitæranlegg Harehjellen	Trøsken IL	660			220	
Klubbhus, møtelokaler	Skjeberg Sportsklubb	3000			1000	
Klubbhus, garderobe	Skjeberg Sportsklubb	3000			1000	
O-kart Ravnsjø – Norwegian Spring	Trøsken IL /Sarpsborg o-lag	390				130

Alle tall i
1000 kr

Nærmiljøanlegg		Kostnads-	Søknad om spillemidler			
Balløkke 2, aktivitets- plass v/Valaskjold omsorgssenter	Sarpsborg kommune	134	67			
Basketbane – aktivitetspl. v/Valaskjold omsorgssenter	Sarpsborg kommune	105	53			
Klatrestativ, Ryes vei	Sarpsborg kommune	100	50			
Hinder- og klatreløype, Fosbyløkka	Sarpsborg kommune	300	150			
Klatrestativ, lekeplass: Østliveien, Borgen	Sarpsborg kommune	100	50			
Hinder- og klatreløype, Landeparken	Sarpsborg kommune	300	150			
Balløkke kunstgress, ny Sandesundsveien skole	Sarpsborg kommune	650	300			
Nærmiljøanlegg friidrett, ny Sandesundsveien skole	Sarpsborg kommune	670	300			
Hinder-/ aktivitetsløype ny Sandesundsveien skole	Sarpsborg kommune	600	300			
Klatrestativ, lekeplass – Struervn, Alvim	Sarpsborg kommune	100		50		
Frisbeegolfbane, Sarpsborg sentrum	Sarpsborg kommune	200		100		
Nærmiljøkart Hasle	Varteig o-lag	60		30		
Skileikanlegg, Sarpsborg stadion	Sarpsborg kommune	100		50		
Løpebane, hoppegrop, Hafslundsøy	Hafslundsøy skole	100		50		
Nærmiljøanlegg golf	Skjeberg golfklubb	400		200		
Nærmiljøkart Sarpsborg sentrum	Sarpsborg o-lag	100			50	
Løpebane, hoppegrop, området ved stadion	Kruseløkka ungdomsskole	400			200	
Treningsapparater, Sarpsborg sentrum	Sarpsborg kommune	300			150	
Sandvolleyballbane nr 2 Glengshølen	Sarpsborg kommune	150			75	
Tursti Glengshølen - Opsund	Sarpsborg kommune	200			100	
Gå-/ joggesti, området ved Sarpsborg stadion	Sarpsborg kommune	400				200
Sandvolleyballbane ved Sarpsborg stadion	Sarpsborg kommune	150				75

4.2 Uprioritert liste spillemidler 2018-2025

Selv om det antas at disse tiltakene først vil være aktuelle for gjennomføring etter 4-års perioden, kan tiltak innarbeides i det 4-årige handlingsprogrammet, når tiltaket er konkretisert, og det kan gjennomføres ut fra planmessige og økonomiske forhold. Uprioritert liste vil også bli ajourført ved den årlige rulleringen av handlingsprogrammet. Det gis kommentarer til en del punkter.

Fotballanlegg:

Det er i dag 7 kunstgressbaner i kommunen, som krever betydelige ressurser til drift og vedlikehold. Blant annet må kunstgresset etter anslagsvis 10 år skiftes ut, dette utløser kostnader på anslagsvis 3-4 mill kr pr bane, hvorav inntil 1 mill kr kan dekkes ved spillemidler, forutsatt at det minimum 10 år siden banen sist ble innvilget spillemidler.

Navestad IF har framsatt ønske om å bygge fullverdig kunstgressbane på sitt baneanlegg, men er avhengig av kommunalt tilskudd på 2 mill kr for å få realisert dette. Gjennom årene er det også flere andre lag som har ønsket seg kunstgressbane. Idrettsrådet foreslår at Navestad IF prioriteres for utbygging av 7'er kunstgressbane, som gir et godt tilbud til de yngste aldersklassene til en langt lavere kostnad. Klubben må ta standpunkt til dette alternativet.

Tune IL vurderer ut fra banekapasitet, dagens behov og forventet befolkningsvekst i klubbens nærområde alternative løsninger for klubbens baneanlegg. Det kan være kunstgressbane nr 2 i full 11'er størrelse eller 7'er kunstgressbane.

Sarpsborg idrettsråd har vedtatt at det i utgangspunktet ikke skal bygges fullskala kunstgressbaner i handlingsplanperioden. De ønsker likevel å se på mulighetene for gjenbruk av kunstgresset på Sarpsborg stadion når dette skal byttes. Det minnes om at spillemidler, pga kulturdepartementets bestemmelser, er utelukket som finansieringskilde for et slikt tiltak. Bakgrunnen for idrettsrådets ønske om «pause» i utbyggingen av kunstgressbaner, er at fotballanlegg de seinere årene har tatt en stor andel av de spillemidlene, som er tildelt til tiltak i Sarpsborg. De framhever også at det er viktig å få mer langsiktig erfaring med driften av banene, driftskostnadene, behov for og utgiftene ved skifte av kunstgresset, samt realistiske vurderinger av inntekter ved utleie.

Det forutsettes at eventuell utbygging av fullverdige kunstgressbaner i privat regi, heretter primært bør skje gjennom et samarbeid mellom to eller flere idrettslag, eventuelt idrettslag som har en stor og aktiv medlemsmasse og et stort geografisk nedslagsfelt.

Skjeberg Sportsklubb har lenge hatt planer om å bygge ny 7'er bane, men har opplyst at de i første omgang prioriterer klubbhus. De har ikke tatt stilling til verken tidspunkt eller dekke på en framtidig 7'er bane. Tiltaket føres derfor opp på uprioritert liste.

Haller:

Idrettshall på Sandbakken har høy prioritet fra Sarpsborg idrettsråds side. Det framheves at idretten trenger flere treningstimer, og at det kun er Skjeberghallen (2 hallflater) på østsida av Glomma. Idrettsrådet har derfor fremmet forslag om at tiltaket blir prioritert i 4-årsperioden 2014-2017. Tiltaket er ført opp på uprioritert liste, fordi det ikke er foreslått bevilgninger til formålet i kommunens økonomiplan for perioden. Behov for større areal til fysisk aktivitet for Sandbakken skole er imidlertid dokumentert, men så langt ikke prioritert i utbyggingsplan for grunnskolen i Sarpsborg. Ved en framtidig utbygging av idrettshall på Sandbakken, bør det søkes å legge til rette for at behovene for garderobes og klubblokaler knyttet til eksisterende (friplass og kunstgressbane) og framtidige uteanlegg, blir dekket.

Greåker innebandyklubb og Tindlund IF ønsker at det blir bygget ei ny håndballflate i tilknytning til Tindlundhallen. Dette tiltaket er ikke prioritert av Sarpsborg idrettsråd.

Når det gjelder rehabiliteringen ved Sparta Amfi, er det forutsatt tilrettelegging for publikum og anlegget som flerbruksanlegg. Noe av tilretteleggingen for publikum ble gjennomført ved arbeidene som ble gjennomført i 2012, ny ståtribune og sitteplasser på tidligere ståtribune, kiosker og nye toaletter. Eventuelle ytterligere tilrettelegging er ikke konkretisert i form av planer, dermed er det uklart om det eventuelt vil bli gjennomført arbeider det kan søkes spillemidler til.

Mulige interkommunale tiltak

Det er ikke etablert samarbeid i regionen som eventuelt kan sikre ekstra spillemidler (tillegg på 30% av ordinær tildeling), til større kostnadskrevende anlegg som er ment å dekke tilbud i flere kommuner. For slik tildeling er det en forutsetning av to eller flere kommuner eier minimum 5% hver selskapet som eier og drifter anlegget.

En del anlegg i Sarpsborg trekker brukere også fra andre kommuner. Det er i første rekke vintersportsanleggene i Kjerringåsen (alpint, snowboard mm), Harehjellen (langrenn) og i sentrum kunstisbanen. På samme måte er det grunn til å tro at sarpinger søker til spesialanlegg som finnes i andre kommuner.

Av de ønsker om nye anlegg som har vært fremmet i Sarpsborg de senere år, er curling- og tennishall, de som bør foreslås blir realisert gjennom et samarbeid på tvers av kommunegrenser, dersom det lokalt ikke er ressurser til å realisere slike anlegg.

Sarpsborg curlingklubb har fremmet forslag til lokalisering av curlinghall ved Sarpsborg stadion og Sparta Amfi. Forslaget ved Sarpsborg stadion var knyttet til forslag om tribune på langsida mot jernbanen, hvor det ikke er plass til utbygging på grunn av byggegrensen mot jernbanen. Når det gjelder arealene rundt Sparta Amfi og Ungdomshallen, er at det allerede i dag et sterkt trykk på arealene rundt hallene med hensyn på parkering og trafikale forhold. Hvis det i en framtid skal være mulig å tilrettelegge Sparta Amfi til avvikling av regionale og nasjonale arrangementer innenfor, håndball, innebandy og ishockey, har kommunen allerede fått tilbakemeldinger på at arealene i tilknytning til arrangement og publikum må utvides. Det har vært og er fortsatt usikkerhet rundt økonomi og drift av Ungdomshallen. Det gjør det også mer komplisert å vurdere ytterligere utvikling av anleggskomplekset.

Det har også en årrekke vært ønske og planer for varmestue, sekretariat mm i tilknytning til kunstisen. Dette var inne på kommunens økonomiplan for 2013-2016, men er tatt ut i forslaget for 2014-2017.

Fredrikstad kommune har i sin kommunedelplan for fysisk aktivitet for perioden 2012-2013, pekt på: roanlegg, utendørs kunstisbane, arena for håndball/innebandy, friidrettshall, 50 m svømmehall og flater for nye idretter som amerikansk fotball, cricket, rugby, landhockey m.m. som mulige interkommunale prosjekter. For øvrig opplyses det fra Fredrikstad kommune at også tennisklubben der arbeider med planer for en hall. For øvrig er Arena Fredrikstad med 2 isflater og flere idrettsfasiliteter og arealer for næring og bolig det store prosjektet på planstadiet.

Uprioritert liste

Tiltak	Antatt tiltakshaver	Merknad, se mer utfyllende i utredningen
FOTBALLANLEGG:		
7'er bane	Skjeberg Sportsklubb	Ikke avklart type dekke eller tidspunkt for utbygging
11'er kunstgressbane	Navestad IF	Klubben planlegger 11'er bane, SIR foreslår 7'er
7'er alt 11 kunstgressbane	Tune	Vurderer alternativer på bakgrunn av dagens kapasitet.
Garderobes	Greåker IF	Tiltaket vurderes som mindre aktuelt
HALLER:		
Idrettshall Sandbakken, ekstra kapasitet med garderobes, klubblokaler	Sarpsborg kommune	Reguleringsplanen har vært på høring. Utgifter til investering og/eller drift er ikke innarbeidet i kommunens forslag til økonomiplan for 2014-2017. Tiltaket har høy prioritet fra Sarpsborg idrettsråd.
Treningshall i tilknytning til Tindlundhallen	Greåker innebandyklubb, Tindlund IF	Bygging av ytterligere flerbrukshaller kan ses på ifbm med skolestrukturen
Sparta Amfi, publikumsarealer	Sarpsborg kommune	Ta i bruk tidligere forretningslokaler til arealer for idrett- og publikum
KUNSTISEN		
Varmestue, sekretariat mm	Sarpsborg kommune	Legge bedre til rette for uorganisert aktivitet og trening/ arrangement
ORIENTERING:		
Orienteringskart	SOL/VOL/Trøsken	Kart innarbeides på 4-årig handlingsprogram iht o-lagenes felles kartplan.
SKI-/ TURLØYPER:		
Løsløype i Kalnes - Visterskogen	Bedriftsidretten	Med utgangspunkt i at det blir økt utbygging og at det åpner sykehus vil dette kunne være aktuelt om noen år.
Løypenett ifbm "Folk i form til 1000"	Sarpsborg idrettsråd	SIR ønsker å utarbeide plan for tur- og skiløyper, sykkel- og ridestier. Tas opp på prioritert plass når det er konkretisert
VANNSPORTSANLEGG		
Rehabilitering av klubbhus og nye brygger	Sarpsborg seilforening	Ble foreslått for lenge siden, ingen henvendelse fra klubb.
MOTORSPORT		
Videreutvikling av MC- anlegg, Rudskogen	Borg MC-klubb	Spillemiddelsøknader må fremmes via og prioriteres av Rakkestad kommune. Eventuelt kommunalt tilskudd fra Sarpsborg.
INTERKOMMUNALE ANLEGG		
Curlingbane	Sarpsborg Curlingklubb	Finnes anlegg i Halden, ev regionalt samarbeid, kommersiell bygging og drift
Roanlegg		Fredrikstad har ønsket om samarbeid om dette.
Tennishall	Sarpsborg Tennisklubb	Avventer avklaring av alternativ og finansiering. Regnes som uaktuell hvis Sarpsborg TK etablert ballehall.
Flerbruksflater nye idretter	Fredrikstad kommune	Fredrikstad utreder etablering av flate som skal dekke: cricket, baseball, landhockey, rugby og amerikansk fotball.

4.3 Andre tiltak/ anlegg for fysisk aktivitet

En rekke tiltak som kan stimulere til fysisk aktivitet, faller likevel utenfor tilskuddsordningene til spillemidler. Eksempler på tiltak det ikke gis statlige spillemidler til er: parkeringsplasser i utfartsområder, informasjonsskilt, tilrettelegging for bading, rene lekeplasser etc.

Det gis heller ikke spillemidler til gjenbruk av materiell og utstyr det tidligere har vært gitt spillemidler til. En annen bestemmelse er at det ikke gis tilskudd til utskifting av kunstgress før etter 10 års bruk.

De tiltakene som er ført opp her er ikke bundet til den nærmeste 4-årsperioden. Gjennomføring er derfor avhengig av at utgiftene kan dekkes av egne bevilgninger, eksisterende rammer eller gjennom samarbeid med lag, foreninger og andre frivillige.

Idrettsanlegg:

Når kunstgresset på Sarpsborg stadion som var nytt i 2009, må eventuelt skiftes etter 5 år, er det fordi det til spill i eliteserien og 1. divisjon kreves en høy standard. Dette er dermed en utgift som kommunen som anleggseier må dekke i sin helhet. Arenaleien som toppfotballen betaler for bruk av Sarpsborg stadion, må kunne justeres i samsvar med kommunens økte utgifter.

Idrettsrådet har foreslått at kunstgresset, når som ikke lenger kan brukes på hovedarenaen, bør legges på grusbanen (kunstisen) eventuelt treningsfeltet. Det kreves betydelig arbeid med oppbygging av bane, drenering mm, derfor må det foretas vurderinger/ beregninger av fagfolk, om dette er regningsssvarende, når det ikke blir innvilget spillemidler til arbeidene. Et alternativ kan være at kunstgresset gjenbrukes på mindre aktivitetsflater (nærmiljøanlegg), eller at det forsøkes avhendet.

Mulig tilrettelegging for fysisk aktivitet i tilfluktsrommene i Kulås. Sarpsborg kommune har overtatt Sivilforsvarets lokaler i Kulås. Disse lokalene har lav takhøyde, men utgjør en tilgjengelig ressurs, og med i vurderingen av aktuelle anvendelsesområder, er også mulige tiltak for fysisk aktivitet.

Det har vært kjent i lang tid at Ungdomshallen AS sliter med drift og vedlikehold samt betjening av gjelden på anlegget. De har henvendt seg til kommunen med ønske om at kommunen overtar anlegget. Spørsmålet og konsekvensene av dette, utredes og blir lagt fram til politisk behandling.

Innenfor Sarpsborg kommunes grenser ved Rudskogen har Sarpsborg bystyre vedtatt å ekspropriere arealer regulert til motorsykkelanlegg for Borg MC-klubb. Ekspropriasjonsvedtaket er påklaget av grunneierne. Når det eventuelt foreligger et endelig vedtak, må finansieringen av grunnervervet avklares.

Tindlund IF og Greåker IF, ønsker å få foretatt utbedringer av tribunen og lokaler for kiosk i Tindlundhallen. Sarpsborg tennisklubb arbeider med planer for «boblehall» over 2 av sine eksisterende tennisbaner.

Det er ønske om flytting/oppgradering av tribuner v/kunstisbanen, for å bedre forholdene for publikum samt øke lagringskapasiteten for snø.

Nærmiljøanlegg:

Skateelementene som finnes i Glengshølen kan når det er etablert et nytt anlegg, gjenbrukes på annet sted, for eksempel i Skjeberg. Elementene utgjør en verdi som det vurderes som regningsssvarende å gjenbruke, selv om det ikke blir gitt spillemidler til dette.

Skolenes uteområder er under satsingsområder vektlagt som en viktig ressurs særlig for uorganisert aktivitet, men også i noen grad for idretten. Det har ikke vært noen samlet planmessig gjennomgang av aktivitetsmulighetene, og tiltak har stort sett vært gjennomført av skolene svært ofte i samarbeid med foreldrenes arbeidsutvalg. Det foreslås derfor en gjennomgang av skolenes uteområder med sikte på framtidig prioritering og opprusting av disse.

Det er et stort etterslep når det gjelder vedlikehold på kommunale lekeplasser/ aktivitetsområder. Enhet kultur har gode erfaringer med samarbeid med lokale interessenter som for eksempel velforeninger.

Når det gjelder Glengshølen, Kulås og Landeparken/Tunevannet ble det i bystyret i sak 68/13 den 07.11.2013 vedtatt en plan for utvikling av disse områdene. Målsettingen er at områdene supplerer hverandre ved at det lokaliseres ulike opplevelser og uorganisert aktivitet til områdene.

Friluftsanlegg:

Også til friluftsanlegg er det begrensede muligheter for tilskudd til spillemidler. Det er kun aktivitetsanlegg og fasiliteter i tilknytning til disse som er tilskuddsberettiget. Til opparbeidelse av parkeringsplasser og områder for opphold, er det til statlig sikrede friluftslivsområder mulig å søke tilskudd fra en ordning som lokalt administreres av fylkeskommunen på vegne av Direktoratet for naturforvaltning. Tilgangen på midler er imidlertid liten sammenlignet med spillemiddelordningen.

Tilskudd til erverv av nye friluftsområder kan søkes gjennom Miljødirektoratet (tidligere kalt Direktoratet for Naturforvaltning).

Av de større friluftsområdene i Sarpsborg kommune er det kun Øketangen som har status som statlig sikret, og kan innvilges tilskudd fra ordningen til friluftslivstiltak. Det er nå gjennom planvedtak blitt mulig å få endret status på kommunale friområder til såkalt statlig sikret friområde, slik at de kommer inn under tilskuddsordningen. Det vil bli vurdert om dette er mulig for andre områder som for eksempel Sandvika i Høysand og Dusa. En måte å sikre bedre vern av markaområder kan også være at det søkes statlig tilskudd til sikring ved eventuelt offentlig arealerverv.

Tiltak som er aktuelle er:

- Revidering og oppdatering ev med nye områder samt trykking av turkartet for Sarpsborg.
- Rydding og merking av turstier. Utenom offentlig eid grunn er det krevende å sikre langsiktig tinglyste avtaler for rydding og merking av turstier. Det er derfor mest aktuelt at dette for eksempel gjøres av lag og foreninger mot tilskudd (dugnadshonorar).
- Det er stort behov for nye informasjonstavler i alle utfartsområder. Dette har stor betydning for områdenes tilgjengelighet.
- Det er behov for å gjøre noe med parkeringsforholdene ved Kalnesskogen, Sandbekk, Sandvika og Dusa.
- Ved Øketangen er det to festetomter, regulert til friområde som det gjenstår å innløse. Direktoratet for Naturforvaltning har gitt tilsagn om tilskudd til dette.
- Tilgjengelighet. Enhet kultur jobber med å bedre tilgjengeligheten til fri- og aktivitetsområder. Det er ønskelig å videreføre dette.
- Ved Børtevann er det ønskelig å ruste opp/bygge nytt toalettanlegg.

Idrettsanlegg

Tiltak	Tiltakshaver	Merknad, se mer utfyllende i utredningen
Utskifting av kunstgress på Sarpsborg stadion	Sarpsborg kommune	Antatt at kunstgresset vil vare i 5 år, FIFA-krav som gjelder eliteserien og 1. divisjon. Kunstgresset ble tatt i bruk i 2009. Test iht krav utføres årlig. Spillemidler innvilges først etter 10-års bruk.
Gjenbruk av kunstgresset på stadion	Sarpsborg kommune	Vurdere om det relativt nye kunstgresset på Sarpsborg stadion kan gjenbrukes på større eller mindre flater.
Endringer i idrettsanlegg i tilfluktsrommene i Kulås	Sarpsborg kommune	Vurdere muligheter for idrettsaktivitet i lokaler kommunen har overtatt.
Tilrettelegging tilskuere Tindlundhallen	Sarpsborg kommune, ønske framsatt av Greåker IBK/ Tindlund IF	Ønsker montering av glassvegg på tribune og ombygging av deler av garderobe til kiosk.
Boblehall over tennisbaner	Sarpsborg tennisklubb	Har ønske om å etablere boblehall over 2 av tennisbanene ved klubbens anlegg ved Kulås. Det mangler avklaring på om et slikt tiltak blir godkjent av plan- og bygningsmyndighetene.
Flytting/ oppgradering av tribuner v/kunstisbanen	Sarpsborg kommune	Både klubb og driftspersonell ønsker å flytte tribunene på sida mot kunstgresset.
Ungdomshallen	Sarpsborg kommune	Kommunal overtakelse av Ungdomshallen AS utredes, kostnader til reparasjoner og oppgradering til forsvarlig standard inkluderes.
Erverv av arealer Rudskogen	Sarpsborg kommune	Jfr ekspropriasjonssak, eventuelle direkte utgifter antas det må dekkes av Sarpsborg kommune .
Nærmiljøanlegg, park og friområder		
Tiltak	Tiltakshaver	Merknad, se mer utfyllende i utredningen
Flytting av skateelementer fra Glengshølen til for eksempel Skjeberg	Sarpsborg kommune	Utnytte anskaffede skateelementer på nytt sted etter at nytt anlegg er etablert i Glengshølen
Skolegårder	Sarpsborg kommune	Systematisk gjennomgang av skolenes uteområder
Oppgradering av kommunale lekeplasser	Sarpsborg kommune	Ta igjen vedlikeholdsetterlep; gjerder, sandkasser, husker etc, benker.
Kulås Amfi	Sarpsborg kommune	Opprusting av Kulås Amfi og parken generelt til byjubileet, jfr hprogr kulturplanen
Glengshølen	Sarpsborg kommune	Helhetlig plan for aktivitetsområdet Glengshølen
Tunevannet - Landeparken	Sarpsborg kommune	Planlegge generell opprusting av området, bl.a. badebrygge, strender mm

Friluftsanlegg

Tiltak	Tiltakshaver	Merknad, se mer utfyllende i utredningen
Turkart for Sarpsborg	Sarpsborg kommune	Oppdatering og trykking av nytt av turkart for Sarpsborg kommune.
Rydding av merking av turstier	Sarpsborg kommune og samarbeidspartnere	Enkle tiltak hvor det ikke er hensiktsmessig å gjøre omfattende arbeid med avtaler for å kunne søke spillemidler.
Informasjonstavler i tur- og utfartsområder	Sarpsborg kommune og samarbeidspartnere	Oppdatert og bedre informasjon ved utfartsområdene både ved kysten og i skogsområder.
Opprusting parkeringsplass Kalnesskogen	Sarpsborg kommune	Behov for opprusting og utvidelse av parkeringsplassen
Ny parkeringsplass på Sandvika, Høysand	Sarpsborg kommune	Flytte og utvide parkeringsarealet, slik at det blir sammenhengende oppholds- og aktivitetsareal.
Utfartsparkering ved Sandbekk	Sarpsborg kommune	Ved salg av Sandbekk er det sikret rett til etablering av utfartsparkering, denne fører til bedre tilgjengelighet til Tvetemarka (Skjebergmarka syd)
Innløsning av festetomter, Øketangen	Sarpsborg kommune	Miljødirektoratet (tidligere kalt: Direktoratet for Naturforvaltning) har øremerket midler til innløsning av 2 festetomter i areal regulert til friluftsmål. Når tomtene er ervervet kan det foretas vegetasjonsskjøtsel.
Tursti Øketangen - Dusa	Sarpsborg kommune	Rydding og merking av rundløype på ca 4 km.
Tilgang for funksjonshemmede, Dusa	Sarpsborg kommune	Tilgjengelighet til toalettbygg, universell utformet grillplass og sittegruppe.
Toalett Børtevann	Sarpsborg kommune	Det er behov for bedre toalett ved Børtevann

VEDLEGG

A. Føringer for kommunedelplan fysisk aktivitet

A.1 Statlige føringer

Mål og rammer for den nasjonale politikken innenfor områdene fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv er nedfelt i følgende stortingsmeldinger:

- St.meld. nr. 14 (1999-2000) Idrettslivet i endring – om statens forhold til idrett og fysisk aktivitet (Idrettsmeldingen)
- St.meld. nr. 39 (2000-2001) Friluftsliv - Ein veg til høgare livskvalitet (Friluftslivsmeldingen)
- St.meld. nr. 39 (2001-2002) Oppvekst- og levekår for barn og ungdom i Norge
- St. meld. nr. 16 (2002-2003) Resept for et sunnere Norge - Folkehelsepolitikken (Folkehelsemeldingen)
- St.meld. nr. 40 (2002-2003) Nedbygging av funksjonshemmende barrierer
- St.meld. nr. 39 (2006-2007) Frivillighet for alle (Frivillighetsmeldingen)
- St.Meld. 26 (2011-2012) "Den norske idrettsmodellen".

Visjonen i Idrettsmeldingen (1999-2000) er "Idrett og fysisk aktivitet for alle". I Friluftslivsmeldingen er målet at "Alle skal ha mulighet til å drive friluftsliv som helsefremmende, trivselsskapende og miljøvennlig aktivitet i nærmiljøet og naturen ellers". Det ble vektlagt at staten gjennom sin idrettspolitikken bør ha et særlig ansvar for gruppene barn (6-12 år) og ungdom (13-19 år). I forbindelse med Stortingets behandling av Folkehelsemeldingen ble det bestilt en handlingsplan for økt fysisk aktivitet i befolkningen. Dette resulterte i "Handlingsplan for fysisk aktivitet (2005-2009) Sammen for fysisk aktivitet", som hele åtte departementer stod bak. Handlingsplanens visjon er "Bedre folkehelse gjennom økt fysisk aktivitet i befolkningen".

I St.meld.nr.16 (2002-2003) "Resept for et sunnere Norge" blir det vist til at Østfold gjennom sitt Folkehelseprogram har klart å etablere et kontinuerlig og godt organisert folkehelsearbeid, gjennom en "folkehelsekjede". Regelmessig og variert fysisk aktivitet er nødvendig for normal vekst og optimal motoriske ferdigheter hos barn og unge. Anbefalingen for voksne er en halv time daglig fysisk aktivitet med en intensitet som tilsvarer rask gange. Undersøkelser viser at ca halvparten av den voksne norske befolkningen har i dag et slikt aktivitetsnivå.

I den nye idrettsmeldinga St.Meld. 26 (2011-2012) "Den norske idrettsmodellen" som ble lagt fram våren 2012 og forventes behandlet av Stortinget i vårhalvåret 2013, trekker Regjeringen blant annet fram følgende som viktig for den statlige idrettspolitikken de kommende årene:

- Legge til rette for egenorganisert fysisk aktivitet og friluftsliv.
- Økt satsing på anlegg for idrett og egenorganisert fysisk aktivitet, herunder friluftsliv.
- Særskilt satsing på idrettsanlegg i storbyer og pressområder.
- Bidra til å skape gode rammebetingelser for den organiserte idretten slik at den er i stand til å opprettholde og videreutvikle sine primæraktiviteter.
- Målrettet satsing for å nå inaktive.
- Bidra til et godt aktivitetstilbud for grupper med behov for særlig tilrettelegging.
- Bidra til og opprettholde og utvikle idrett som en viktig arena for inkludering.

Andre dokumenter som er viktige i arbeidet med fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv er veilederen "Kommunal planlegging for idrett og fysisk aktivitet" (Kulturdepartementet), "Bestemmelser om tilskudd til anlegg for idrett og fysisk aktivitet" (Kulturdepartementet) samt friluftsloven, markaloven og plan- og bygningsloven.

A.2 Fylkeskommunale føringer

Regional plan for fysisk aktivitet i Østfold 2011-2014 beskriver og begrunner hvilke føringer som skal ligge til grunn for prioritering av de virkemidler Østfoldsamfunnet har for å stimulere til økt fysisk aktivitet – for flest mulig. Dette er føringer som dels er definert av nasjonale, regionale og kommunale myndigheter, dels av de aktuelle friluftslivs- og idrettsorganisasjonene samt av berørte brukerorganisasjoner

A Folkehelse

Østfold fylkeskommune har lagt vekt på å utvikle et godt og bredt folkehelsearbeid. I dette arbeidet er partnerskap tatt i bruk som arbeidsform. Fylkestinget vedtok 29.09.2011 "Regional plan for folkehelse i Østfold 2012 – 2015 / 2024". Denne planen er bygd opp rundt fire temaer; Trygge, Sunne, Levende og Rettferdige Østfold.

I "Trygge Østfold" er målet økt trygghet for befolkningen, gjennom nedgang i skader, ulykker, vold og kriminalitet. Verdens Helseorganisasjons konsept "Trygge lokalsamfunn" er utgangspunktet i arbeidet.

I "Sunne Østfold" er målet å fremme helsen gjennom å tilrettelegge samfunnet for gode valg, og synliggjøre den enkeltes ansvar for egen helse og velferd. Dette skal gjøres gjennom å rette fokus på psykisk og fysisk helse, tobakksbruk og rusmisbruk.

I "Levende Østfold" er målet aktive, bærekraftige og levende lokalsamfunn der helse, miljø og kultur ses i sammenheng.

I "Rettferdige Østfold" er hensikten å sikre at hele befolkningen får mest mulig like forutsetninger for å ivareta og bedre helsa si. Sosiale ulikheter i helse utjevnes gjennom tiltak rettet mot utdanningssystemer, arbeidslivet, helsetjenestene og innsats for rettferdige levekår og oppvekstvilkår.

Helsefremmende skoler:

Med prosjektet "Helsefremmende skoler" har Østfold fylkeskommune satt fokus på helhetlige tilnærminger i folkehelsearbeidet ved videregående skoler. Utgangspunktet for prosjektet er et for høyt antall elever som ikke fullfører videregående skole i fylket.

Helsefremmende skoler bygger på folkehelsestrategien om at "God helse er overskudd til å mestre skolehverdagens utfordringer". Med god helse tenker vi i denne sammenhengen på god fysisk form, bra kosthold og trivsel og livskvalitet.

Syv av 11 videregående skoler i Østfold ønsket å være med i prosjektet da det ble utlyst i 2009. Fire skoler ble valgt ut til å delta; Borg, Kalnes, Malakoff og Mysen videregående skoler.

På hver av skolene er det en lokal prosjektleder som har ansvar for prosjektet på skolen, sammen med rektor.

Med bakgrunn i kartlegginger og analyser på hver av skolene, og på hovedutfordringene i Østfold har prosjektet valgt å jobbe med tiltak innenfor fysisk aktivitet, særlig med fokus på kroppsøving, ernæring, med særlig fokus på kantina og på psykisk helse med fokus på trivselstiltak og ansvar for egen helse.

Undersøkelser og prosjekter:

Østfold fylkeskommune ved Østfoldhelsa gjennomførte i 2011 to kartleggingsundersøkelser, "Rett til fysisk aktivitet på mellomtrinnet" og "Kompetanse og undervisningsforhold i fagene Kroppsøving og Mat & helse". De barneskolene som har besvart undersøkelsene har fulgt opp retten til fysisk aktivitet for 5.-7. trinn. I kartleggingsundersøkelsens konklusjoner pekes det på behov for å styrke kompetanse for planlegging og gjennomføring av aktiviteter, og å legge til rette for aktiviteter som inkluderer alle elever.

Kalnes videregående skole arbeider med et prosjekt de kaller for "bevegelsesglede". Elevene blir målt etter mestring, innsats og bevegelse, mer enn etter prestasjoner. Så langt har det vist seg at skolen ved dette har klart å aktivisere flere som tidligere var "lunkne" til fysisk fostring. Andre resultater er at elevene trives bedre, er mer motivert for gymnastikk og dermed er mer fysisk aktive på fritida.

Blant den voksne del av befolkningen er det ifølge en undersøkelse fra 2009 bare ca 20% som tilfredsstillt anbefalingen om 30 minutters daglig fysisk aktivitet med moderat belastning (kap 3.2 i Meld. ST. 26 "Den norske idrettsmodellen). For å stimulere til fysisk aktivitet blant voksne, er det viktig å legge til rette aktivitetstilbud som egner seg for alle aldersgrupper.

Det framgår av dette at folkehelse er sentralt i forhold til kommunedelplan for fysisk aktivitet.

B Friluftsliv

Staten ved Miljøverndepartementet definerer i Friluftsmeldingen (St.meld. nr. 39, 2000 – 2001) friluftsliv slik:

Opphold og fysisk aktivitet i friluft, i fritiden, med sikte på miljøforandring og naturopplevelse.

Stortingets energi- og miljøkomité uttalte ved budsjettet for 2009:

"Komiteens flertall viser til at manglende fysisk aktivitet koster det norske samfunn milliarder i form av økt sykefravær og mer forbruk av helsetjenester, og gir redusert livskvalitet og levealder for den enkelte.

For friluftslivet har den regionale planen følgende mål:

I samsvar med statlige styringssignaler og i tråd med føringer i fylkesplanen Østfold mot 2050 kan hovedmålet for friluftslivet i Østfold angis slik:

Hovedmål:

Alle i Østfold skal ha mulighet til friluftsliv som en helsebringende, trivselsfremmende og miljøvennlig aktivitet, i nærmiljøet og i naturen ellers.

I folkehelsearbeidet skal friluftsliv skal ha en sentral plass i utvikling av Østfold-samfunnet, og friluftsliv skal være et viktig tema i samfunnsdebatten og på den politiske dagsorden.

Strategier

Østfold fylkeskommune:

- Skal informere om allemannsretten og friluftslovens bestemmelse om ferdsel og opphold i naturen.
- Skal kartlegge og verdsette regionale friluftsområder.
- Skal sikre og tilrettelegge arealer i de områder hvor allmennhetens interesser ikke er tilstrekkelig ivare tatt gjennom allemannsretten og friluftsloven.
- Skal ivareta friluftslivsinteressene i fylkes- og kommuneplanleggingen.
- Skal stimulere fylkets innbyggere til å drive miljøvennlig friluftslivsaktivitet.
- Universell utforming: Friluftsområdene skal i så stor utstrekning som mulig tilrettelegges på en slik måte at de kan brukes av alle mennesker.

C Idrett

Når det gjelder Østfoldidretten har den regionale planen 2011-2014 følgende mål og strategier:

Mål:

- Bevare frivilligheten i Østfold-idretten.
- Styrke idrettens organisasjon på kommunalt nivå.
- Gi utviklingsmuligheter for talenter innen idrett og som kan hevde seg i toppen av norsk idrett og legge til rette for idrett/ utdanning.

Strategier:

- Styrke samarbeidet mellom idretten og det offentlige, slik at en sammen kan løse utfordringene vedrørende det fysiske forfallet og frafallet på ungdomssektoren i idretten.
- Sørge for at idrettsrådene settes i stand til å gjennomføre sine oppgaver. Elementer i dette er å bedre rammebetingelsene blant annet ved kompetanseutvikling og fellesmøter mellom kommune, idrettsråd og idrettskrets.
- Bedre vilkårene for idrettsrådene i kommunene slik at de kan yte service overfor de enkelte idrettslagene og være idrettens koordinerende organ overfor de respektive kommuner.
- Anleggsutvikling favner alle målgrupper (inkludert funksjonshemmede) for å kunne tilrettelegge for allsidig og mangfoldig fysisk aktivitet. Det bør være fokus på anlegg som kan brukes av mange, helst i nærmiljøet, til organisert og egenorganisert aktivitet.
- Aktuelle organisasjoner som for eksempel velforeninger og grunneierlag bør inviteres til å delta i dette arbeidet.
- Ungdom bør være med i planleggingen av nye og rehabilitering av gamle anlegg i nærmiljøet. Når nye anlegg planlegges bør muligheten for flerbruk prioriteres, videre må åpningstiden utvides og gi plass for alternative aktiviteter. Anleggene bør tilrettelegges for å være møteplasser og sosial arena også utenom trening.

Universell utforming

Mål:

Det skal legges til rette for at alle i Østfold kan drive med idrett- uavhengig av funksjonsnivå.

Strategier:

- Prinsippet om universell utforming skal ivaretas i planleggingen og kravene til det enkelte byggetiltak.

Den uorganiserte idretten

Mål

All ungdom gis et fysisk aktivitetstilbud - uavhengig av tilknytning til organisasjoner.

Strategier

- Legge til rette for et utvidet tilbud i nærmiljøet. Dette bør bli en felles arena for friluftsliv, idrett og kultur hvor det samarbeides om mål og virkemiddelbruk.
- Kommunene bør legge til rette for nærmiljøanlegg gjennom reguleringsplaner og prosjektsøknader for å få en større andel spillemidler.

A.3 Interkommunalt samarbeid

Østfold idrettskrets har i 2012 fått utarbeidet en "Arbeidsplan for utvikling av interkommunale idrettsanlegg i Østfold". Dette er et innspill fra idretten på å se behovet for aktivitetsarenaer over et større geografisk område. Hensikten er å øke mulighetene for etablering av idrettsanlegg for mindre idretter og anlegg som er kostnadskrevenne.

A.4 Kommunale føringer

A. Kommuneplan 2011-2023 Samfunnsdelen

Fra kommunedelplanens samfunnsdel er det en del punkter som er relevante i forhold til fysisk aktivitet, herunder idrett og friluftsliv.

Under innsatsområdet identitet står det at: "Sarpsborg har et variert og rikt kulturtilbud for alle generasjoner i frivillig, privat og offentlig regi. Særlig innen idretts- og musikkmiljøer er det flere som har utmerket seg på nasjonalt nivå og som skaper stolthet og identitet. Det unike med Sarpsborg er imidlertid mangfoldet i kunst-, kultur- og idrettslivet og bredden i aktivitetstilbudet til barn og unge."

Hovedmålet under identitet er at Sarpsborgs innbyggere skal være stolte og engasjerte. Sarpsborg skal oppleves som en kultur-, idretts- og aktivitets by. For å få til dette må det blant annet:

- Samarbeide med næringslivet og frivillig sektor for å få en helhetlig og kraftfull markedsføring av byens kultur-, idretts- og aktivitetstilbud.
- Tilrettelegge friluftsområdene og synliggjøre kommunens mange vakre innsjøer, Glommavassdraget og kystområdene. Friområder langs elvebredden er også tatt med i forhold til muligheter for å skape spennende og allsidige jobbmuligheter.

Under innsatsområdet levekår står det blant annet at:

Sarpsborg skal ha et variert kultur- og fritidstilbud for alle. Tiltak for å få til dette er:

- Legge til rette for at alle inkluderes i kultur-, idretts- og fritidstilbudet i nærmiljøene og sentrum.
- Prioritere tilbudet til barn og unge.
- Ta i bruk flerkulturelle ressurser.

Sarpsborg skal ha trygge, attraktive og levende bo- og nærmiljøer. Tiltak for å få til dette er blant annet å:

- Mobilisere ressursene i nærmiljøene
- Styrke skolen som møteplass
- Avsette gode leke- og aktivitetsområder i nærmiljøene som fremmer fysisk aktivitet og sosial kontakt.

Under innsatsområdet miljø er et av hovedpunktene at: Sarpsborg skal forvalte naturressursene på en miljøvennlig måte. Dette skisseres blant annet ved å:

- Sikre gode rekreasjonsområder og ta vare på "grønne lunger" som benyttes til lek, aktivitet, opphold og naturopplevelser.

B. Kommuneplanens arealdel

Arealdelen av kommuneplanen legger føringer for disponering av areal de nærmeste åra. Herunder arealer til aktivitetsområder i nærmiljøene, skoler, parker/ plasser, idrettsanlegg, friområder i skog og mark og ved kysten.

Kommunedelplan for fysisk aktivitet vil fremme generelle føringer for arealdisponering og spesifikke behov arealer til tiltak som foreslås i planforslaget.

Gjeldende kommuneplanens arealdel ble vedtatt av bystyret 17.02.2011. Planen er under revisjon, og ny arealplan planlegges framlagt og sluttbehandlet i løpet av 2014.

Andre sentrale arealplaner er kommunedelplan for sentrum og kystsoneplanen. Planavdelingen reviderer også grønnstrukturplanen, som legger føringer av betydning for områder som har betydning for fysisk aktivitet.

Plan for utbygging av gang- og sykkelveier og trafikksikkerhetsplan er også relevante planer i sammenheng med det å legge til rette for fysisk aktivitet.

C. Kommunedelplan kultur

Kommunedelplan kultur skal utdype mål og strategier på kulturområdet vedtatt i kommuneplanens samfunnsdel. Det er følgende satsingsområder i kommunedelplan kultur:

- Kulturell kompetanse
- Kulturbasert nyskaping
- Kulturarenaer og sosiale møteplasser
- Identitet og omdømme
- Regionalt kultursamarbeid
- Internasjonalt kultursamarbeid
- Kultur og folkehelse

Flere av disse satsingspunktene har berøringspunkter eller overføringsverdi til denne kommunedelplanen. Direkte når det gjelder kulturarenaer og møteplasser, identitet og omdømme og kultur og folkehelse.

Idrettsarenaer må kunne benyttes til mer enn idrettsaktivitet, samtidig er de viktige møteplasser ved arrangement og daglig treningsaktivitet. Arealer for uorganisert aktivitet parker, plasser, nærmiljøanlegg, skoler, barnehager er også sentrale sosiale møteplasser for store deler av befolkningen.

Idrett er en viktig del av byens identitet og omdømme. Oftest trekkes ishockey og fotball fram, og de er dominerende i mediebildet. Det er imidlertid grunn til å nevne at Sarpsborg gjør seg gjeldende på nasjonalt toppnivå innen bandy og innebandy. Også innen individuelle idretter har Sarpsborg fra tid til annen utøvere som hevder seg både nasjonalt og internasjonalt.

D. Plattform for frivillighet

Sarpsborg bystyre behandlet "Plattform for frivillighet i Sarpsborg 2013-2016" på møte den 31.01.2013. Hensikten med plattformen er å utarbeide strategier for samarbeid mellom kommunen og frivillige organisasjoner og interessegrupper. Målet er å stimulere til økt aktivitet, systematisk samarbeid og å utløse ressurser til felles beste for samfunnet Sarpsborg.

Plattform for frivillighet har mål og tiltak. Målet er at Sarpsborg kommune skal være en støttespiller for frivilligheten og legge til rette for en sterk og mangfoldig frivillig sektor med forutsigbare rammer.

I denne plansammenhengen er tilrettelegging for frivillighet, bygg og anlegg som kan benyttes av frivillige primært for fysisk aktivitet eller for å legge til rette for dette. Det omfatter imidlertid også enklere tiltak som rydding og merking av stier, aktivitetsmuligheter på lekeplasser, i skolegårder og friområder.

E. Folkehelse

Sarpsborg kommune har ikke hatt en egen fagplan for folkehelse, men nå er planarbeidet igangsatt. Planprogrammet ble vedtatt av plan- og økonomiutvalget den 24.10.2013. Planen vil bli utarbeidet og vedtatt i løpet av 2014.

Sarpsborg kommune utarbeider årsrapporter for folkehelsearbeidet i kommunen. I forhold til denne planen nevnes følgende tiltak fra årsrapporten for 2012 som relevante:

Sunne Østfold:

- Kostholdsprosjekt i samarbeid med Tune IL
- Sunn kost på Friluftslivets uke
- Aktiv på dagtid
- Markering av verdens aktivitetsdag
- Gå og sykle til skolen

Trygge Østfold:

- Balanse- og styrketrening for hjemmeboende eldre
- Prosjekt Flere Freske Folk
- Gå til skolen-kampanjer på barneskoler
- Aktiv skolevei ved flere barneskoler

Levende Østfold:

- Månedens tur
- Friluftslivets uke
- Møteplassen 0-100 år
- Nærmiljøprosjekt Østre bydel
- Kurs for SFO-ansatte i friluftsliv
- Plattform for frivillighet

F. Utdanningspolitisk plattform

I "Oppvekst- og utdanningspolitisk plattform, Verdigrunnlag for arbeid med barn og unge" fra 2009 står det om frivillig sektor blant annet: "Frivillig sektor, eller tredje sektor, er en vesentlig ressurs i forhold til barn og unges oppvekstvilkår. Det er grunn til å tro at det ligger et uutnyttet potensiale i å etablere tettere samarbeid med frivillig sektor som et element i opplæringen av barn og unge." Fellesskap i forhold til arenaer for fysisk aktivitet så vel som andre frivillige kulturaktiviteter for barn og unge, er noe som kan være med å utløse samarbeid mellom oppvekst og lag og foreninger. Fysisk aktivitet vektlegges i fagplaner for skole, SFO og barnehage.

Fra statlige myndigheters side har betydningen av fysisk aktivitet i skolen vektlagt sterkere i de siste årene. Et eksempel på dette er at det fra 1. august 2009 ble innført rett til jevnlig fysisk aktivitet utenom kroppsøvingsfaget for 5.-7. klassetrinn i barneskolen. Retten er hjemlet i opplæringsloven, hvor det blant annet heter: "*Den fysiske aktiviteten skal tilretteleggjast slik at alle elevar, utan omsyn til funksjonsnivå, kan oppleve glede, meistring, fellesskap og variasjon i skoledagen*".

G. Kommunedelplan for SFO

Sarpsborg bystyre vedtok kommunedelplan for skolefritidsordningen 2013-2025, med handlingsdel 2013-2016. Mat, helse og fysisk aktivitet er en av de 4 fagområdene i SFO. Det ises i planen at fysisk aktivitet er avgjørende for en god folkehelse, og at SFO skal være en arena hvor man tilrettelegger for daglig fysisk aktivitet. Dette er også nedfelt i en av målformuleringene, hvor det heter at: "SFO skal bidra til at barn utvikler god helse, gjennom fullverdige måltider og variert fysisk aktivitet." Det framheves også naturen er landets største gymnastikksal, ved at den gir varierte aktivitetsmuligheter.

H. Kommunedelplan for mangfold og inkludering

Under overskriften kultur, idrett og samfunn i mangfoldsplanen er det satt følgende målsetting:

«Alle som bor i Sarpsborg skal ha mulighet til aktiv deltakelse innen samfunnslivet og på kultur-, idretts- og fritidsarenaer.»

Strategiene for å nå dette målet er å:

- Stimulere til økt deltakelse og engasjement fra grupper som faller utenfor det frivillige organisasjonslivet og det fellesskapet det representerer
- Trekke befolkningen og organisasjonene med i planlegging og utvikling av kulturtilbud og tiltak, og dermed gi dem økt innflytelse
- Styrke fellesarenaer der minoritet og majoritet møtes
- Legge til rette for gode kulturopplevelser, aktivitet og liv i sentrum som kan styrke opplevelsen av stolthet og tilhørighet i hele befolkningen

I. Levekår på sonenivå

Sarpsborg bystyre behandlet sak om "Levekår i Sarpsborg på sonenivå 2012" i møte 25.10.2012 sak 90/12. Det ble her blant annet vedtatt Sarpsborg kommune ønsker gode levekår og likeverdige tjenester til befolkningen, og at levekårsrapporten 2012 skal legges til grunn for kommunal planlegging og for prioritering av tiltak. Områder med opphopning av ulike levekårsutfordringer beskrives som en sirkel rundt Sarpsborg sentrum. Sirkelen strekker seg fra Brevik, Nedre Lande, Fritznerbakken, Gleng, Østre bydel, Kulås øst til Sandesund og Alvim.

J. Glommaopplevelser

Sarpsborg kommune samarbeider med Østfold fylkeskommune, Askim, Eidsberg, Skiptvedt og Rakkestad kommuner om prosjektet «Glommaopplevelser». Hensikten er med utgangspunkt i Glomma å drive «utvikling og tilrettelegging av produkter og tjenester, bidra positivt til å sette regionen på kartet, og til å tilføre ytterligere opplevelser og tilbud» (Sitat fra prosjektbeskrivelsen). Dette kan også handle om tilrettelegging for fysisk aktivitet både på land og til vanns. Inga-leden er et eksempel på tilrettelegging for turgåing som allerede finnes i Eidsberg, Rakkestad og Sarpsborg.

VEDLEGG

B Status og utviklingstrekk

B.1 Evaluering av forrige plan

Tilgjengelig og fordelte spillemidler:

På landsplan ble det i 2013 bevilget 740 (698) mill kr i spillemidler til utbygging av idretts- og friluftsanlegg i kommunene. 682 (638) mill kr ble fordelt til ordinære anlegg, 52 (52) mill kr til ordinære nærmiljøanlegg og 6 (8) mill kr til forenklet nærmiljøanleggsordning. Tallene i parentes er tilsvarende tall fra 2012.

For ordinære anlegg var søknadsvolumet på landsplan i 2013 på 2,9 milliarder kr, dvs ca 4 ganger mer enn tilgjengelige midler. Det betyr at det i gjennomsnitt tar 3-4 år fra søknad om spillemidler blir fremmet til det foreligger tilsagn.

For Østfold kan et sammendrag av antall søknader, søknadssum og tildelte spillemidler i 2012 og 2013 presenteres slik:

Anleggskategori	Antall søknader Østfold fylke		Godkjent søknadssum i mill kr		Tildelt Østfold i mill kr	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013
År						
Ordinære anlegg	53	68	69,4	62,6	28,6	31,2
Nærmiljø	18	24	3,4	3,7	1,4	1,5
Totalt	71	92	72,8	66,3	30,0	32,7

Som det framkommer er Østfold i en gunstig situasjon sammenlignet med landsgjennomsnittet fordi søknadsvolumet på ordinære anlegg kun er 2-2,4 ganger høyere enn godkjent søknadssum. Dette skyldes måten Kulturdepartementet fordeler spillemidlene.

Spillemidlene fordeles ut fra 3 kriterier, søknadsvolum, folketall og anleggsdekning. Søknadsvolum vektet med 50%, mens folketall og anleggsdekning hver teller 25%. Tradisjonelt har søknadsmengden fra kommunene i Østfold vært relativt lav. Dette antas å ha sammenheng med flere faktorer, hvor to er svak økonomi og relativt sett korte avstander innen kommuner og kommunene imellom.

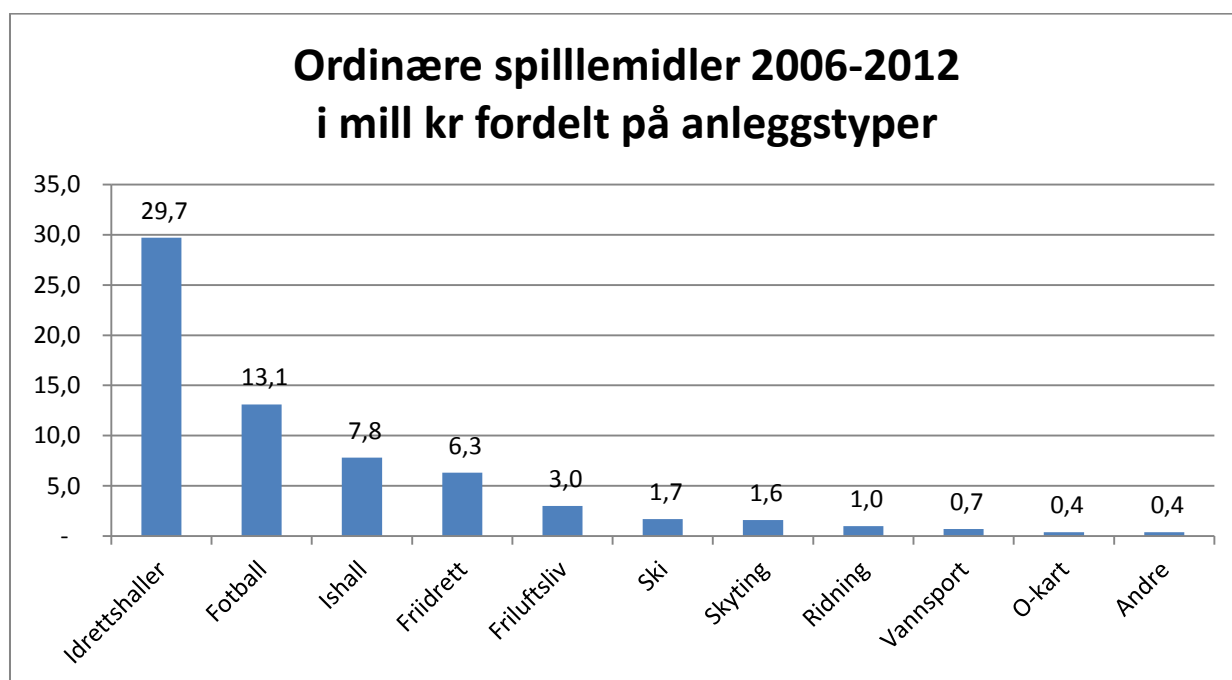
For Sarpsborg kan et sammendrag av antall søknader, søknadssum og tildelte spillemidler presenteres slik:

Anleggskategori	Antall søknader Sarpsborg		Godkjent søknadssum i mill kr		Tildelt Sarpsborg i mill kr	
	2012	2013	2012	2013	2012	2013
År						
Ordinære anlegg	12	16	18,7	16,4	6,8	7,4
Nærmiljø	4	7	0,7	1,0	0,4	0,5
Totalt	16	23	19,4	17,4	7,2	7,9

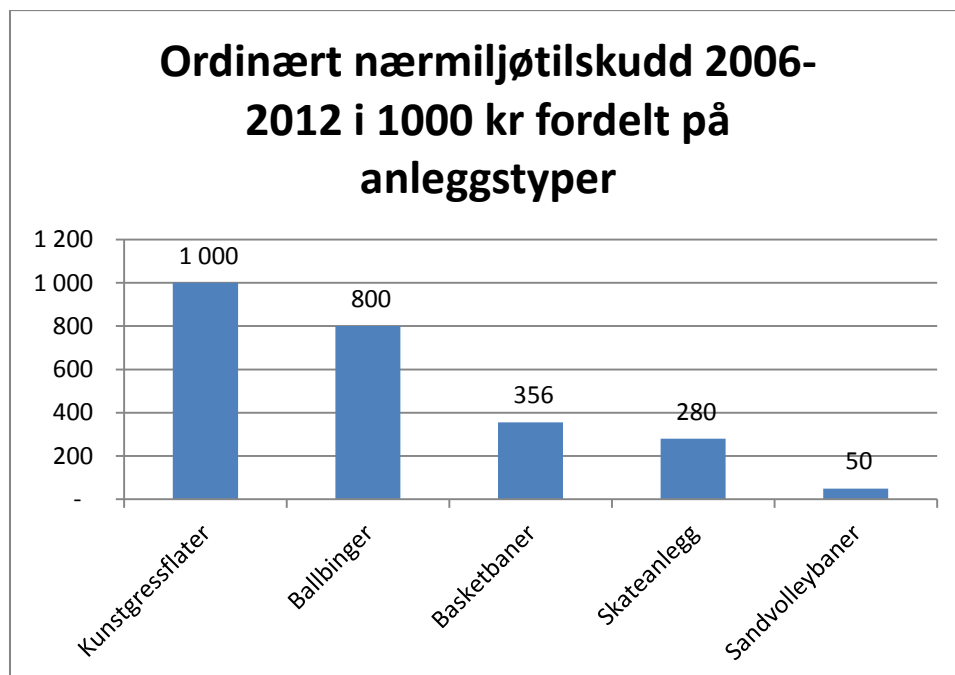
Dette betyr at søknadene fra Sarpsborg i 2012 utgjorde i overkant av 26 av søknadsmassen i Østfold, mens søknadene utløste henholdsvis 24 og 22% av de midlene Østfold hadde til fordeling. Årlig kan tildelingsprosenten variere betydelig ut fra størrelsen på og prioriteringen av søknadene.

Innvilgede spillemidler Sarpsborg

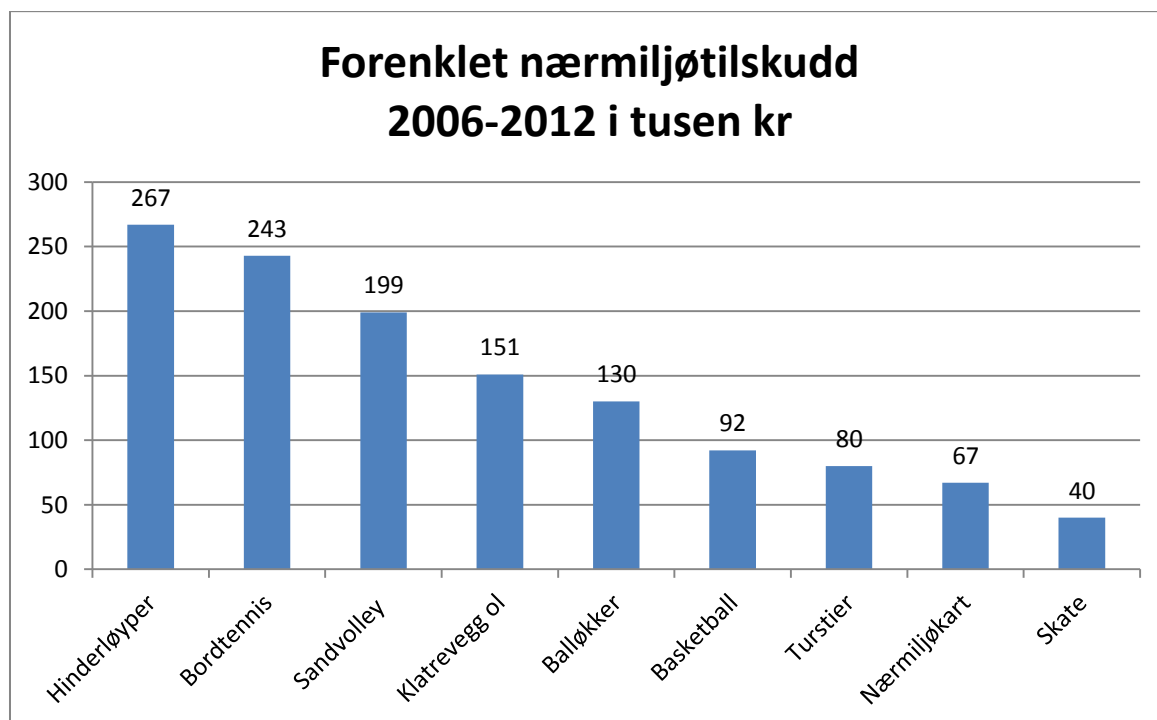
I perioden 2006-2012 ble søkere fra Sarpsborg innvilget kr 66,7 mill kr i ordinære spillemidler. Beløpet er inkludert 10 mill kr i programsatsingsmidler (ishall, friplass og friidrettsanlegg. Tilskuddene fordeler seg på anleggstyper slik det framgår av tabellen nedenfor. Motorsportsanlegg, som er innvilget 3 mill kr i programsatsingsmidler, er ikke tatt med, da Borg MC-klubbs motorcrossbane mm ligger i Rakkestad kommune.

I perioden har søkere fra Sarpsborg kommune blitt innvilget kr 2.486.000 i ordinære nærmiljøtilskudd. Tilskuddene fordeler seg på anleggstyper slik det framgår av tabellen nedenfor.

I perioden har søkere fra Sarpsborg kommune blitt innvilget kr 1.269.000 i statlig forenklet nærmiljøtilskudd. Tilskuddene fordeler seg på anleggstyper slik det framgår av tabellen nedenfor.

Spillemidler i perioden 2006-2013

Ordinære søknader (idretts-/ friluftsanlegg)

År	Antall søknader	Søknadssum	Innvilgede spillemidler	Prosent innvilget
2006	8	8 001 000	5 745 000	71,8
2007	9	2 841 000	2 210 000	77,8
2008	12	15 833 000	1 991 000	12,6
2009	18	40 452 000	12 784 000	31,6
2010	21	43 623 000	14 850 000	34,0
2011	16	23 097 000	12 651 000	54,8
2012	12	18 723 000	6 798 000	36,3
2013	16	16 417 000	7 359 000	44,8
		SUM	64 388 000	

Ordinære nærmiljøanlegg

År	Antall søknader	Søknadssum	Innvilgede spillemidler	Prosent innvilget
2006	0	-	-	0,0
2007	2	280 000	280 000	100,0
2008	1	200 000	200 000	100,0
2009	8	1 450 000	524 000	36,1
2010	8	1 450 000	726 000	50,1
2011	6	1 060 000	400 000	37,7
2012	4	660 000	356 000	53,9
2013	7	966 000	431 000	44,6
		SUM	2 917 000	

Forenklede nærmiljøanlegg

År	Antall søknader	Innvilget tilskudd
2006	5	199 000
2007	6	230 000
2008	11	352 000
2009	6	150 000
2010	3	111 000
2011	6	169 000
2012	7	249 000
2013	9	306 000
	SUM	1 766 000

B.2 Befolkningsutvikling

Pr 1.1.2012 hadde Sarpsborg 53 696 innbyggere.

I kommuneplanens samfunnsdel legges det til grunn at kommunen vil få en befolkningsvekst på 1,2% i gjennomsnitt pr år. Målet er å legge til rette for at befolkningstallet skal øke til ca 60.000 i 2023, og at det skal være en variert befolkningssammensetning både i kommunen som helhet og i de enkelte deler av kommunen.

Når det gjelder nærmere beskrivelse av befolkningsdata, vises det til kommuneplanens samfunnsdel 2011-2023.

B.3 Fysisk aktivitet - undersøkelser

Fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv er en kilde til helse og trivsel. Det finnes mange måter å være fysisk aktiv på, men erfaring viser at det er den jevne aktiviteten, hverdagsaktiviteten som teller mest.

I Statistisk Sentralbyrås rapport «Barns dagligliv i endring (publisert 9.10.2012), vises det til at omtrent 40% av barna i 2010 daglig drev med idrett og friluftsliv. Det er ifølge rapporten en klar tendens at gutter er mer aktive enn jenter.

I rapporten «Er barn og unge blitt mindre fysisk aktive?» (publisert 12.06.2012, redegjøres det for at barn og unge bruker opptil 40 timer pr uke på stillesittende aktiviteter. De som allerede er aktive trener noe mer enn tidligere, men forskjellen mellom inaktive og aktive ser ikke ut til å bli større. Samtidig er det mye som tyder på at lav inntekt blant foreldre kan bidra til å ekskludere enkelte barn fra å delta i organiserte aktiviteter. Det er flest inaktive barn og unge i hjem med lav inntekt. Å være i aktivitet er helsefremmende og virker forebyggende.

En rapport fra OECD fra 2009 viser at når det gjelder moderat og anstrengende fysisk aktivitet tilhører Norge den tredjedelen land med lavest fysisk aktivitet, bak land som Danmark, Finland, Canada og Nederland.

Statistisk Sentralbyrå sier i «Levekårsundersøkelsen 2008» (publisert 26.6.2009) at det var litt flere voksne som i 2008 svarte at de mosjonerer ukentlig eller oftere, enn det var i tilsvarende undersøkelse i 2005.

En kartlegging av fysisk aktivitet i den voksne del av befolkningen i Sarpsborg ble foretatt i helse- og miljøundersøkelsen i 2011, rapport av 28.03. Denne viser at:

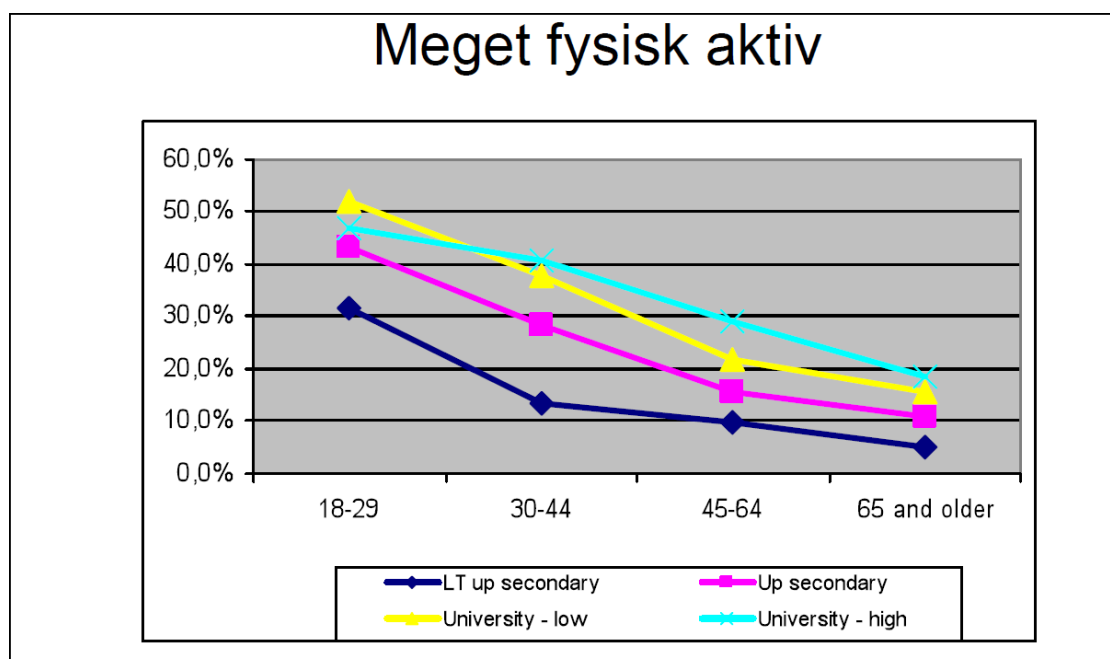
- 37,5% er fysisk aktive pr uke eller oftere, derav:
 - o 41,6% menn
 - o 33,5% kvinner
- 39,4% er motivert for økt fysisk aktivitet, derav:
 - o 37,5% menn
 - o 41,3% kvinner
- 22% driver intensiv fysisk aktivitet, derav:
 - o 27% menn
 - o 17% kvinner

Fysisk aktivitetsnivå, voksne:

Prosentandel som oppgir et lavt, moderat eller høyt fysisk aktivitetsnivå.

Aldersgruppe	Fysisk aktivitetsnivå		
	lavt	moderat	høyt
16-24 år	18	40	42
25-44 år	28	40	32
45-64 år	31	40	29
alle voksne (16-64 år)	28	40	32

Kilde: www.norges-helsa.no Statistikkbank - Livsstilsfaktorer - Fysisk aktivitetsnivå voksne

Resultat fra undersøkelse i Østfold som viser at det blant den voksne del av befolkningen er de med høyere utdanning som oppgir å være meget fysisk aktive.

B.4 Idrett og treningstilbud

Idretten er stor både i omfang og bredde, Sarpsborg Idrettsråd hadde pr 31.12.2012 ca 90 medlemslag og 16.572 medlemmer. Det er registrert 52 særvidretter blant idrettslagene i kommunen. I tillegg er det ca 4000 medlemmer og 60 lag tilsluttet bedriftsidretten i Sarpsborg.

Medlemskap i idrettslag pr 31.12.2012, fordelt på alder og kjønn

Alder	Menn	Kvinner	Sum
0-5 år	301	208	509
6-12 år	2143	1703	3846
13-19 år	1646	1221	2867
20-25 år	855	342	1197
26 år og eldre	5579	2574	8153
Totalt	10524	6048	16572

Antallet medlemskap 6-19 år er 6.713.

Bedriftsidrettslag er ikke inkludert i ovenstående tabell.

En oversikt over aktive i klubbens særvidrettsgrupper viser følgende:

Alder	Menn	Kvinner	Sum
0-5 år	258	169	427
6-12 år	2182	1538	3720
13-19 år	1685	1120	2805
20-25 år	863	258	1121
26 år og eldre	4328	1584	5912
Totalt	9316	4669	13985

Tabellen viser at ca 1/2 av medlemmene i særvidrettsgruppene er jenter eller kvinner.

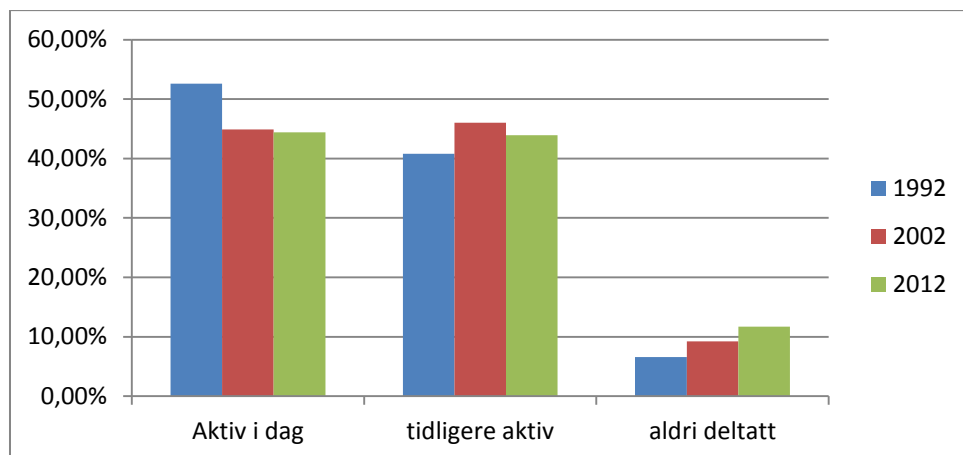
De seinere årene har det blitt etablert en rekke private treningssentre også i Sarpsborg kommune. Kommunen er ikke kjent med at det finnes offentlig tilgjengelig statistikk for medlemmer etc ved private treningssentre.

Det finnes svært mange organiserte treningstilbud, både innenfor frivillig- og kommersiell sektor. Hvis vi tar med hele befolkningens gåturer, friluftsliv, sykle til jobben o.l., er det likevel den uorganiserte aktiviteten som utgjør den største andelen av fysisk aktivitet. Derfor er det svært viktig for hele befolkningen å legge til rette for å stimulere uorganisert aktivitet og egentrening ytterligere.

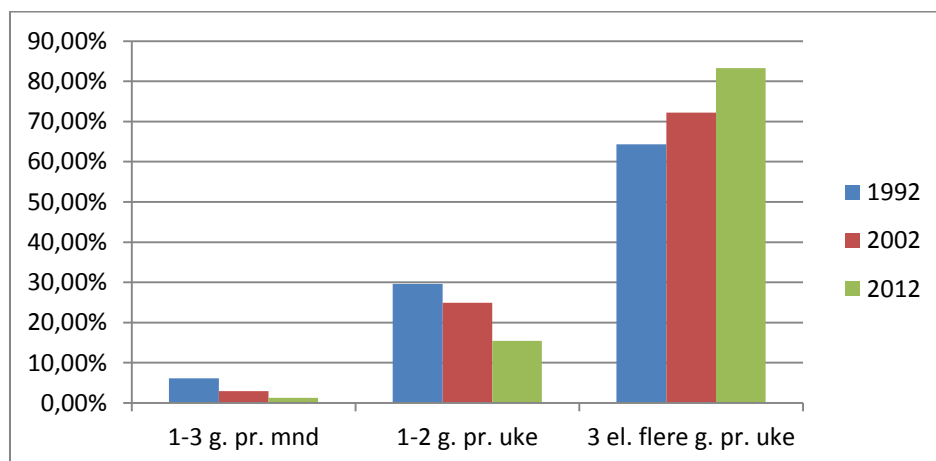
Sarpsborg idrettsråd gjennomførte våren 2012 en aktivitetsundersøkelse blant elever i 10. klasse i grunnskolen i Sarpsborg. Hovedtendensen i undersøkelsen er at:

- 88,3 % av ungdommene har vært aktive i idrett
- 44,4 % er aktive som 10. klassinger i et idrettslag
- 11,7 % har aldri vært aktive

Tilsvarende undersøkelser har i tillegg til i 2012, vært gjennomført i 1992 og 2002. Nedenstående tabell viser en tendens til at 10. klassingene deltar noe mindre i organisert idrett i dag enn for 10 og 20 år tilbake:

Derimot ser det ut til at de som er fysisk aktive trener oftere enn det tidligere undersøkelser viste:

Det er ingen forskjell på elevene med innvandrerbakgrunn eller de med etnisk-norske foreldre. Derimot er det en tydelig forskjell på treningshyppighet mellom jenter og gutter:

Treningshyppighet	Totalt i %	Gutter i %	Jenter i %
1-3 ganger pr. mnd	1,3	0,8	1,9
1-2 ganger pr. uke	15,4	8,2	23,6
3 eller flere ganger pr. uke	83,3	91,0	74,5

Undersøkelsen Ungdom og Fritidsaktiviteter 2012 viser i tillegg til ovenstående at:

- 78% av ungdommene med foreldre som er født i annet land har vært aktive i idrettslag. 40% av disse er fortsatt aktive som 10. klassingene.
- 22% alle 10. klassingene har vært i andre kulturorganisasjoner*, for eksempel foreninger knyttet til sang og musikk, 4 H og speider eller andre lag knyttet til friluftsliv samt kristne organisasjoner. Kun 9,5% er fortsatt aktive i denne typen foreninger som 10. klassingene.
- 20% av elevene med flerkulturell bakgrunn har deltatt i andre kulturorganisasjoner. 9% deltar fortsatt som 10. klassingene

B.5 Friluftsliv

Friluftsområder i Sarpsborg

Badeplasser:

De viktigste badeplassene er Sandvika (Høysand), Dusa, Øketangen, Tunevannet, Børte vann.

Sandvika

Veldig mye er gjort de tre siste årene. Store utbedringsarbeider. Nytt toalettbygg, ny strandmur, to fine grillplasser, utvidet plenarealet, ny lekeplass, lagt om kyststien, utbedret sandvolleyball banene, mye vegetasjonsarbeider samt mye arbeider under bakken med drenering.

Øketangen/Kålvika

Store arbeider de siste fire årene. Større parkeringsplasser både ved Øketangen og Kålvika. Veiene er utbedret. Nytt toalett bygg. Tilrettelagt for funksjonshemmede i Kålvika. Store utbedringer av strendene. Mye vegetasjonsskjøtsel. Grillplasser både i Bergsmarkstranda og Kålvika.

Dusa

Dette området er også av kommunens mest attraktive i sommersesongen. Den ene brua ut til holmene er ny. Det ble bygget nytt toalettbygg i 2010.

Tunevannet og Landeparken

Tunevannet er den mest benyttede badeplassen i kommunen. Området har badebrygge og baderampe for funksjonshemmede. Landeparken har aktivitetsapparater for barn.

Børte vann

Et nydelig tur- og badeområde. Kommunen rustet opp parkeringsplassen i 2012. Noe tilrettelegging er gjort av kommunen og noe av private. Det er privat utleie av kanoer ved Børte vann. Området er et ypperlig rekreasjonsområde og samtidig et fint utgangspunkt for turer både i skogsområdene og til vanns.

Revebukta

Området er kommunalt, men vedlikeholdes av campingplass eier. Det er også her bygget toalett i 2010 og kyststien passerer området.

Ullerøy v/leirskolen

Området brukes i noen grad også av offentligheten. Det er tilrettelagt for funksjonshemmede for å komme ut i båt, og det finnes en del aktivitetsmuligheter.

Feriehjemmet (Borregaards arbeidernes feriehem)

Driftes av private, men er en av de største badeplassene sommerstid.

Furuholmen v/Glomma

Privat eiendom med strand og parkering som utgangspunkt til løypenett i området. Da eiendommen ble solgt fra Sarpsborg kommune ble det stilt klausuler som ivaretar friluftslivinteresser.

Turområder:

Ved noen av badeplassene er det også fine turmuligheter. Kyststien går f.eks forbi flere av disse stedene, men de litt større turområdene ligger ikke ved kysten. De viktigste turområdene er:

- Sarpsborgmarka
- Kalnesskogen
- Langemyr,
- Hafslundskogen
- Skjebergmarka
- Ullerøy
- Harehjellen/Kjerringåsen

Men det finnes mange andre områder som også brukes av mange, for eksempel Tvestermarka og flere områder i Varteig.

Det desidert mest benyttede turområdet er Sarpsborgmarka. Her er det også best tilrettelagt med flere store parkeringsplasser og godt merkede turstier. Spesielt er lysløypa veldig mye benyttet til tur, trim og trening. Merking av stier i friluftsområder gjør områdene mer tilgjengelig for større deler av befolkningen. Slik merking utføres i stor grad av idrettslag etter avtaler med grunneierne.

Parker og andre friområder:

Det er startet planleggingsarbeider for Kulåsparken og Glengshølen. Her er det også bevilget penger over kommunens budsjett for 2013 og 2014.

Andre friområder i sentrale by- og boligområder

- Ravneberget
- Områdene ved Sarpsborg stadion i Torsbekkdalen
- Tjernsparken
- Landeparken
- Opsund, park og idrettsbaner

Turløyper, tur- og sykkelstier

- Glommastien
- Nordsjøruta
- Kyststien
- Ingaleden
- Lysløypene (Sarpsborgmarka, Hevingen, Tvester, Harehjellen, Varteig)

Universell utforming:

Det er først de seinere årene som universell utforming av uteområder har blitt vektlagt. Det finnes tilrettelagt badebrygge ved Tunevannet, sanitæranleggene ved Øketangen/Kålvika, Dusa, Sandvika, Ullerøy leirskole og Revebukta er tilrettelagt for funksjonshemmede. I de samme friområder er det også plassert ut rastebord som er tilpasset rullestolbrukere.

Folkehelsestien i Kulås er tilrettelagt. Det samme er en sti i Sarpsborgmarka som går fra parkeringsplassen ved lysløypa til Fiskedammene.

B.6 Aktivitets-/ nærmiljøanlegg

Ifølge idrettsanleggsregisteret har Sarpsborg 181 eksisterende anleggsenheter i kategorien nærmiljøanlegg. Dette er aktivitetsanlegg som finnes ved lekeplasser, skoler, friområder og utfartsområder. Tradisjonelt har dette vært ballbaner og balløkker med grus, gress eller asfaltdekke. Disse finnes fortsatt, men de seinere år har det blitt etablert noe mer varierte anlegg på

Det er nå 9 ballbinger i kommunen, 8 ligger ved grunnskoler, men 1 ligger på et idrettsanlegg. Ytterligere 1 ballbinge på et idrettsanlegg, ferdigstilles våren 2013. I tillegg har 5 skoler valgt å anlegge aktivitetsflater med kunstgress. Disse 5 har fått ei større flate med bedre kapasitet enn en ballbinge.

Når det gjelder skateboardanlegg finnes det 6 anlegg, disse er av mindre størrelse

De senere årene har det blitt anlagt en rekke sandvolleyballbaner. Disse ligger både ved skoler og i friområder.

Det finnes også en del aktivitets- og hinderløyper, balanse og klatreelementer, som gir mulighet for variert aktivitet.

De siste årene har utvendige bordtennisbord blitt svært populære. Dette har blitt anskaffet ved en rekke skoler. Det er også plassert ut utvendige bordtennisbord ved en lekeplass og et parkområde.

Utvendig basketbaner synes også å være en populær aktivitet. Det er anskaffet mange basketstativer på eksisterende asfaltbaner og bygget enkelte nye arealer for basket.

En del av de registrerte anleggsenheterne er tradisjonelle lekeområder som ofte består av balløkke, huske eventuelle andre lekeapparater og sandkasse.

Friplassen

Friplassen på Sandbakken er et komprimert friidrettsanlegg. Anlegget består av 4 rundbaner a 140 m, på langsida er det 6 løpebaner for 60 m. Det er hoppegroper og muligheter for kast, samt apparater som gir mulighet for turnlignende øvelser samt klatring.

Skolegårder

Først og fremst skal skolegården fungere som elevens leke- og aktivitetsarena på dagtid, men den er også ofte en attraktiv møteplass for barn og unge på kveldstid og i helgene.

Utearealet må legges til rette for både organisert læring og egenorganisert aktivitet.

Utfordringer er avgjørende for motorisk utvikling. Uteområdene må gi et rikt utvalg av muligheter for lek og aktivitet i de ulike årstidene.

Barnehager.

Uteområdene barnehager har demye av den samme funksjon som uteområdene ved skolene. I og med at brukergruppa er yngre, har de nok ikke samme funksjon som møteplass, selv om uteområdet i de kommunale barnehagene er også tilgjengelig utenom åpningstida,

B.7 Idrettsanlegg

Sarpsborg har en lang rekke anlegg og områder som i større og mindre grad er lagt til rette for organisert og uorganisert fysisk aktivitet. I spillemiddelsammenheng skilles det mellom:

Ordinære anlegg

Utendørsanlegg

Fotballbaner

Sarpsborg kommune har 7 kunstgressbaner, hvorav 2 med undervarme.

- Sarpsborg stadion med undervarme
- Sarpsborg fotballklubb, Kurland med undervarme
- Borgen IL, Sandbakken

- IL Sparta Sarpsborg, Sparta Amfi
- Tune IL, Grålum
- Skjeberg Sportsklubb, Skjeberg
- Greåker IF, Moa

I tillegg finnes det 10-12 naturgressbaner og 5-6 grusbaner.

Friidrettsanlegg

Sarpsborg kommune bygger i 2013 nytt friidrettsanlegg med kunststoffdekke ved Kalnes videregående skole. Anlegget får 6 løpebaner, med 8 sprintbaner. Det bygges lager og sekretariat.

I tillegg finnes det friidrettsanlegg med grusdekke på Varteig IL's baneanlegg.

Tennis

Sarpsborg tennisklubb har 5 utendørs tennisbaner og klubbhus ved sitt anlegg i Kulås.

Isbaner

Kunstisbanen ved Sarpsborg stadion har is fra november og ut februar. Banen benyttes til bandy på elitenivå i Norge. For øvrig er kunstisen et svært viktig aktivitetsanlegg for skøyter.

Lysløyper/ skianlegg

Det er 5 lysløyper i kommunen. Lysløypa i Sarpsborgmarka er på 6 km. Varteig lysløype 2,3 km. Tvetter lysløype er 2,5 km. Ved golfanlegget på Hevingen er det ei lysløype på 5 km. Trøsken IL har lysløype på Harehjellen, her er det kunstsnøanlegg som dekker den eldste delen av lysløypa som er på 2,9 km. I 2010 ble det bygget en forlengelse av denne på 2,4 km som forbinder Trøsken IL's skianlegg på Harehjellen med Alpinanlegget i Kjerringåsen.

Alpinanlegg

Kjerringåsen alpinksenter, som eies og drives av private, har 2 heiser og 4 nedfarter. Største høydeforskjell er 123 m. Muligheter for slalom, snowboard og twintip. Anlegget har egen barnebakke med eget skitrekk. Det er kafé/ varmetue i Kjerringåsen.

Orienteringskart

Det finnes en rekke orienteringskart og nærmiljøkart i kommunen. De 3 lagene som har orientering som aktivitet, lager stadig nye kart og oppdaterer gamle.

Turkart

Sarpsborg kommune utarbeidet i 2009 turkart for kommunen i målestokk 1:40.000, kartmappa inneholder 11 mindre turkart over utvalgte områder i målestokk 1:15.000.

Skytteranlegg

Det er 9 skytteranlegg i kommunen. Det er anlegg for geværskyting, minityr, pistol og gevær. Flere av anleggene kombinerer ulike grener.

Motorsport

Borg MC-klubb flyttet i 2012 sitt hovedanlegg fra Vistergropa til Rudskogen. Anlegget som er ferdigstilt ligger i Rakkestad kommune, men deler av anlegget skal etter vedtatt reguleringsplan også være innenfor Sarpsborgs kommunegrense. Ferdigstilling av anlegget er avhengig av grunnvervet som behandles som ekspropriasjonssak.

Ro- og seileranlegg

Sarpsborg roklubb har roanlegg og klubbhus ved Tunevannet. Klubbhuset rommer båthaller og styrketreningsrom. Tunevannet brukes som både trenings- og regattabane.

Sarpsborg seilforening har klubbhus og seileranlegg i Løkkevika. Seileranlegget består hovedsakelig av brygger.

Golfbaner, jfr også banegolf

Det er 3 golfbaner i kommuner. Skjeberg golfklubbs bane på Hevingen er den største med 18 hull. På Opsund har Borregaard golfklubb en 9 hulls golfbane. Videre er det en 9 hulls golfbane (pay and play) i privat eie på Hafslundsøy. Endelig er det et innendørs treningsanlegg med golfsimulator i ABB-bygget på Vesteng, og også eies og drives av private.

Trav- og ridebaner

Kalabanan er en lokal travbane som blir brukt til trening og noen travløp. Banen er 900 meter lang. Kala Travpark ønsker å utnytte de store arealene til allsidig aktivitet, så langt er ponniriding og hundetrening etablerte aktiviteter på Kalabanan.

Utenfor ridehallen på Kalnes er det utendørs ridebane som kan benyttes til konkurranser. Det er også flere private utendørs ridebaner, blant annet ved Tune ridesenter.

Innendørsanlegg

Gymnastikksaler

Alle de 18 barne- og ungdomsskolene i kommunen, med unntak av 1-4 avdelingene ved Ullerøy og Navestad, har tilgang til enten gymnastikksal eller idrettshall. En del av gymnastikksalene har areal som er mindre enn 200 m². Ved en del av skolene er det for liten kapasitet, Sandbakken skole er en av disse.

Idrettshaller

Kommunen har 5 idrettshaller for flerbruk, Sarpsborghallen (3 håndballbaner), Skjeberhallen (2 håndballbaner), Tindlundhallen, Grålumhallen og Kalneshallen, de tre siste med 1 håndballbane. Når det gjelder Kalneshallen eies denne av Østfold fylkeskommune, men det er inngått leieavtale som gir Sarpsborgidretten tilgang til hallen på kveldstid. Hallene benyttes til flerbruk og er oppmerket for en rekke idretter.

Ishall

Sparta Amfi som er i kommunens eie ble tatt i bruk i 1963 er landets første innendørs ishall. Hallen ble rehabilitert med blant annet nytt fryseanlegg i 2012. Ungdomshallen stod ferdig i 2005, er bygget som et tilbygg til Sparta Amfi. Eier er Ungdomshallen A/S. I Sparta Amfi og Ungdomshallen er det is fra august og ut mars.

Svømmebasseng

I Sarpsborghallen er det svømmehall med 25 meters basseng, et opplæringsbasseng på 4 x 9 meter og et plaskebasseng på 3 x 4 meter. I tillegg er det 12,5 meters basseng ved følgende skoler: Sandbakken, Kurland, Lande og Tindlund. Det er badeland med blant annet 25 meters basseng ved Quality Hotel på Grålum. 12,5 meters bassengene ved skolene leies kun ut til grupper/lag.

Ridehus

Det er 4 ridehus i kommunen, på Delebekk og Lilleng i Skjeberg, Tune Ridesenter i Stikkaåsen og ved Kalnes videregående skole. Bortsett fra ridehuset ved Kalnes, er anleggene i privat eie og drives kommersielt.

Bowling

Det finnes 2 bowlinghaller i Sarpsborg kommune, Sarpsborg bowlingsenter med 16 baner og Sefa Bowlingscenter med 12 baner. Både Sarpsborg bowlingsenter og Sefa Bowlingscenter er i privat eie og drives på kommersiell basis.

Klubbhus/garderobebygg

De fleste klubbhus/garderobebygg ligger i tilknytning til idrettsanlegg. Det er 25 klubbhus og 5 skytterhus i kommunen. Idrettens garderobebehovet er stort sett løst ved klubbhus, gymsaler eller idrettshaller. Bruken av garderober ved trening er de seinere år blitt endel redusert, fordi det har blitt vanlig at det skiftes og dusjes hjemme.

B.8 Økonomiske nøkkeltall

De følgende tallene er hentet fra Kostra. Det understrekes at dette er kommunens samlede utgifter til disse kostrafunksjonene. Utgiftene inneholder derfor mer enn det som er relevant i forhold til fysisk aktivitet, men det gir en indikasjon på hva som er prioritert i dagens tjenestetilbud.

Sarpsborg, drifts og investerings- utgifter til funksjonen 231, 335 og 360	År 2010	År 2011	År 2012
Netto driftsutgifter til funksjon 231 Aktivitetstilbud barn og unge	7953	8405	8540
Netto driftsutgifter til funksjon 335, Rekreasjon i tettsted	7808	8720	7560
Netto driftsutgifter til funksjon 360, Naturforvaltning og friluftsliv	1489	3526	3941
Brutto investeringsutgifter til funksjon 335 Rekreasjon i tettsted	20867	4639	3377
Brutto investeringsutgifter til funksjon 360 Naturforvaltning og friluftsliv	6326	474	1119

Funksjon 231: «Aktivitetstilbud barn og unge»: Tiltak som i hovedsak er orientert til barn og unge. Omfatter bl.a. barnepark, fritidsklubber, barne- og ungdomsorganisasjoner, kor, korps, klubber og festivaler.

Funksjon 335: «Rekreasjon i tettsted»: Opparbeidelse, drift og vedlikehold av offentlige plasser og torg, parker/grøntanlegg og turveier i bebygde strøk, samt offentlige toaletter.

Funksjon 360: «Naturforvaltning og friluftsliv»: Koordinering av miljøvernarbeid, sikring og opparbeidelse av friluftsliv- og utmarksområder, fisk og viltforvaltning m.m.

Når det gjelder investeringsutgiften på 20,9 mill kr i 2010 på funksjon 335, gjelder store deler av dette utgifter til utbyggingen av Sarpsborg Torg. Investeringen i 2010 på funksjon 360 er sanitæranleggene som ble bygget i utfartsområdene ved kysten.

Sarpsborg; faktiske utgifter til idrett og idrettsanlegg i 1000 kr	År 2010	År 2011	År 2012
Netto driftsutgifter idrett, kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg, funksjon 380 og 381 i 1000 kr	27608	25136	25350
Brutto investeringsutgifter kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg, funksjon 381 i 1000 kr	7033	4018	58897

Funksjon 380: «Idrett og tilskudd til andres idrettsanlegg»: Utgifter og inntekter knyttet til idrettsaktiviteter i kommunal regi og drifts- og anleggsstøtte til idrettsorganisasjoner.

Funksjon 381: «Kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg»: Utgifter til drift og vedlikehold av kommunale idrettsbygg og idrettsanlegg, herunder forvaltningsutgifter, investeringer, husleieutgifter og –inntekter, inventar og utstyr.

Tabellen viser at Sarpsborg kommunes regnskaper blir utgiftsført en samlet netto utgift til idrett og idrett og idrettsanlegg på ca 25 mill kr pr år. Av dette er ca 9 mill kr avskrivninger, slik at reell nettoutgift er ca 16 mill kr i overføringer og drift av idrettsanlegg.

Når det gjelder investeringsutgifter varierer disse tallene svært mye fra år til år. Tallene i 2008 og 2009, som ikke er medtatt her var høye på grunn av utbyggingen av idrettshall på Grålum, opprustingen av Sarpsborghallen og etableringen av kunstgress med undervarme og flomlys på Sarpsborg stadion. I 2012 ble det utført store oppgraderingsarbeider i Sparta Amfi og utbygging av tribuner på Sarpsborg stadion. Investeringsutgiftene til kommunale idrettsanlegg vil bli høye også i 2013 på grunn av ferdigstillelsen av Sarpsborg stadion og utbyggingen av friidrettsanlegget på Kalnes.

Netto driftsutgifter til idrett og aktivitetstilbud barn og unge kr pr innbygger	Sarpsborg		Fredrikstad		Drammen		Kostragr 13	
	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012
Netto driftsutgifter til idrett og kommunale idrettsbygg	471	472	456	499	552	577	536	563
Netto driftsutgifter til aktivitetstilbud barn og unge per innbygger	158	159	145	142	143	112	170	172

Tabellen ovenfor viser at Sarpsborg har netto driftsutgifter til idrett og kommunale idrettsanlegg på nivå med Fredrikstad, men en del lavere enn sammenlignbare kommuner på landsplan. Når det gjelder netto driftsutgifter til aktivitetstilbud for barn og unge er det jevnt om sammenlignbart ressursforbruk..

Natur og nærmiljø Kr pr innbygger	Sarpsborg		Fredrikstad		Drammen		Kostragr 13	
	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012
Netto driftsutgifter til rekreasjon i tettsteder per innbygger	164	141	163	195	358	352	169	171
Brutto investeringsutgifter til rekreasjon i tettsteder	87	63	56	30	606	330	97	121
Netto driftsutgifter til naturforvaltning og friluftsliv	66	73	90	118	9	22	63	70
Brutto investeringsutgifter til naturforvaltning og friluftsliv	9	21	37	17	204	78	63	109

Tallene for driftsutgifter og investeringsutgifter til rekreasjon i tettsteder, viser at Sarpsborg ligger omtrent på linje med sammenlignbare kommuner på landsplan. Tallene for Drammen viser at de der satser betydelig større ressurser spesielt på tettstedsutvikling

Tallene når det gjelder naturforvaltning og friluftsliv viser ingen klar tendens, fordi tallene på både drift og investering svinger fra det ene år til det annet for Sarpsborg. Det minnes her om at funksjonen inneholder mer enn forvaltning av friområder, og at det kan være forskjeller fra kommune til kommune når det gjelder å tolke hva som er park i tettsted og hva som er friområde.

Eiendomsforvaltning	Sarpsborg		Fredrikstad		Drammen		Kostragr 13	
	2011	2012	2011	2012	2011	2012	2011	2012
Kr pr innbygger								
Netto driftsutgifter til kommunale idrettsbygg per innbygger	401	461	363	407	416	431	328	374
Brutto investeringsutgifter til kommunale idrettsbygg per innbygger	75	1097	523	143	161	326	616	678
Korrigererte brutto driftsutgifter til kommunale idrettsbygg per kvadratmeter	1060	1185	1034	1161	1939	1929	1101	1106
Utgifter til vedlikeholdsaktiviteter, kommunale idrettsbygg per kvadratmeter	225	197	14	40	180	183	135	115
Utgifter til driftsaktiviteter, kommunale idrettsbygg per kvadratmeter	594	732	682	753	1345	1358	718	704

Når det gjelder netto driftsutgifter til kommunale idrettsbygg bruker Sarpsborg kommune ca 400 kr pr innbygger. Dette er noe høyere enn sammenlignbare kommuner på landsplan men avviker ikke mye fra Fredrikstad og Drammen.

Investeringsutgiften pr innbygger til kommunale idrettsanlegg varierer svært mye fra år til år. For Sarpsborg lavt i 2011 og svært høyt i 2012, jfr tidligere kommentar.

Når det gjelder brutto driftsutgifter pr m² i kommunale idrettsbygg ligger Sarpsborg på samme nivå som sammenlignbare kommuner på landsplan. Det synes som om driften er forholdsvis effektiv i Sarpsborg, mens man bruker mer til vedlikehold enn de som det her sammenlignes med.